

SLOVENSKI NAROD.

Kuhinja vsek dan svojo, izvorno in pravično.
Prostor 1 m/m X 54 m/m za navadne in male ogrole 40 vin.
za uradne razglase 60 vin., za poslano in reklame 1 K. — Pri naročilu
nad 10 objav popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova
ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

v Jugoslaviji:		v inozemstvu:	
celoletno naprej plačan	K 84—	celoletno	K 95—
polletno	42—	polletno	50—
3 mesečno	21—	3 mesečno	26—
1	7—	1	9—

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vredno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje.
Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadoščeno frankovane.

Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Ameriška intervencija na Koroškem?

Včeraj popoldne je ameriška misija profesorja Coolidge, ki je mesca januarja vodila pogajanja za premirje in za začasno demarkacijsko linijo na Koroškem, začela intervencijo v prid statusu quo ante 2. maja na Koroškem do odločitve pariške konference. Mi smo se glede te vesti, ki nam je došla iz povsem verodostojnega vira, obrnili na deželno vlado za pojasnilo in dobili odgovor, da bo o vsakem važnem dogodku v koroški zadevi, čim dobi službeno konkretno obliko, izdano uradno poročilo.

Nujno prosimo, naj se nikdo ne da begati po raznih lažeh in pretiravanjih, ki se širijo iz doslej še neznanih virov. Samo po sebi je razumljivo, da ni mogoče obesiti na veliki zvon raznih odredb. Vesti, da so nekateri bližnji kraji v nevarnosti, so izmišljene. Položaj na fronti je v uradnem poročilu naslikan popolnoma resnično in v njem imenovani vsi kraji, na katerih smo se morali umakniti premoči. Ne begajte sebe in drugih!

Koroška.

Ko smo meseca decembra in januarja izgubili Rožek in Borovlje in se je ustavila nemška ofenziva vsled ameriške intervencije tik ob tunelu pri Podroščici in pred turmi Velikoveca, so vojaški strokovnjaki opetovano izjavili, da ta položaj, če pride do resnih bojev, ni vzdržljiv. Pred tunelom se sploh ni dalo nobene moči razviti, naše pozicije zapadno Dobrlevasi so bile neprestano pod ognjem dominirajočih nemških topov z Zadnjice in od treh strani okolijsko mostišče pri Velikovecu je bila stalna nevarnost. Sploh vsa pozicija južno Drave odločena od Kranjske po visokih stenah Karavank, ni nudila sigurnosti za razvoj večjih sil, ki so bile stalno v nevarnosti, da se jih pritiska ob te stene.

Zato in seveda radi stalnega preganjanja naših nesrečnih bratov onkraj bojeve linije, je vsakdo neprestano želel, da se ta nemožni položaj spremeni. Znana misija profesorja Coolidgea, ki si je bila dala nalogo, da potegne linijo, veljavno do odločitve v Parizu, ni izrekla sodb, marveč — bržkone vsled apela Nemcev — predložila svoj elaborat Parizu. Ko je pozneje orientjska armada hotela potegniti demarkacijsko linijo, so intrize to zaprečile.

Tako smo prišli v april. Blizujoča odločitev v Parizu je storila nerazvne vse udeležence, zlasti pa gospodo v Celovcu, ki smatra za poraz Nemšva.

Če le en kvadratni km razun občine Jezersko pripada Jugoslaviji, Delitev dežele v 2, 3 kose je neogibna, to poročilo je prihajalo iz Pariza in pripravilo nemške mogotce do energičnih sklepov. Odredili so mobilizacijo svojih ljudi, Dunaj jim je poslal 250 oficirjev, ki so bili tam brezposelni, in par bataljonov, nekaj Salzburg, Tirolska in Štajerska — vse to naj bi se okrog 1. maja zavalilo na Velikovec in Pliberk, da »izčisti« Korotan.

Ententa je ves čas zadrževala, da nobena premeba, izzvana z orožjem, ne bi mogla uplivati na odločitev v Parizu. S tem je uplivala odločilno na vodilne kroge v naši državi, ki so na temelju takih enakih zatrdil smatrali nevarnost na meji za manj opasno stvar. Vsled tega ni bilo pri nas toliko letnikov pod orožjem kakor pri Nemcih, ki so pozvali vse može od 18. do 42. leta, in se je pri dovoljevanju dopustov moglo prebivalstvo iti jako na roko.

Vse to se izkazuje kot prilika, ki bi bila umestna napram poštenemu sosedu, ne pa napram obcestnemu nasilnežu, kakoršen je koroški Nemec. Napaka je bila, da se ni s temi ljudmi postopalo od strani entente strogo: t. i. ne oviralo naše države, da jih je že oprejel energično naskočila in zadušila središče nemira in nasilja — Celovec.

Dogodke na Koroškem moramo vključiti njihovi bridkosti mirno presojati: Odločitev v Parizu glede Koroške pade te dni, če ni ob tej uri že padla. Nemška pohlepnost po čisto slovenskem ozemlju in nasilno kršenje premirja morata podpreti delo naše delegacije. Trenotni uspehi Nemcev ne bodo uplivali v njih prid, kajti za Nemce tudi raste šiba, kakor je zrastle za uporne Madžare. Ker pa treba misliti na trojenje naših bratov, zato mora vsak pošten Slovenec podpirati protiakcije vojaških oblasti, zlasti redno zbiranje pod orožje poklicanih mož. Če so Nemci šli od prvega do zadnjega v boj, a ne za rešitev svoje, ampak da podvržejo koroške Slovence in to tisti koroški »todelni« in »krofarji«, u katerih zna Kranec tako zaničljivo pripovedovati, hode tudi naš narod prestat poslednji napor — za rešitev bratov, za svojo rešitev in čast ter pokazal Nemcev pot iz slovenskega Korotana.

**Državno posojilo
nosi 4%!**

Dr. Ivan Tavčar.

Proti izrastkom v stranki.

Dne 11. maja zborovali bodo v Ljubljani zaupniki Jugoslovanske demokracije. Na dnevnem redu nahaja se tudi točka o izpolnitvi programa in o spremembah organizacijskega reda. Oba se bodeta morala spremeniti v tem in onem, ker se je po preteku dobrega leta izkazalo, da so gotove spremembe koristne in deloma še celo neizogibne. Ali o tem danes nočem pisati, ker pričakujem, da bo poročilo dotičnega referenta korist oziroma neizogibnost teh sprememb na vse strani pojasnilo in podprlo. Vidi pa se mi potrebno, ozreti se na izkušnje prve poslovne dobe in pisati o nekaterih hibah, ki so v ti dobi kakor podedovan greh spremljale našo stranko.

Naša stranka ima lep program, ona ima tudi obširen organizacijski statut — zatoorej se ni čuditi, da v obsežni okvir, ki ga tvori program in organizacija, zaidejo prav radi izrastki, kakor zaide sarkom v zdravo meso. Takih izrastkov se bo treba polagoma otresti, ker se je drugače bati, da dobi stranka kal pogina v svoje še zdravo telo.

Tukaj bodi predvsem omenjeno, da se v naši stranki vsi, kar nas je, le preradi zagrizemo v nekako stalno misel, da spada vsaka malenkost in sploh vse, kar se dogaja v javnem in zasebnem življenju, v našo strankarsko politično področje. Kar se pripeti kakemu našemu somišljeniku — časih je to gola zasebna zadeva — pretvori se hipoma v politično zadevo cele stranke! — V javnem življenju je dalje obilo takega, kar ima enak pomen za vsakega državljanca, naj pripada ti ali drugi politični stranki, in vendar opažamo samo v naši stranki, da se iz takih zadev kujejo strankina vprašanja. In če se ta vprašanja ne rešijo ugodno, potem zvalje naši somišljeniki vso krivdo na stranko, medtem ko potpežljivo prenašajo somišljeniki drugih strank posledice, dobro vedoč, da stranko ne zadeva nikakr krivda, če se to ali ono ni dalo doseči. Nekak unikum je — in to samo pri naši stranki — da ji padajo njeni somišljeniki pri takih prilikah za hrbet in da ji groze s svojim izstopom, če se ni moglo doseči, česar tudi druge stranke niso dosegle za svoje somišljenike! Utemeljena je torej želja, da

naj se naši somišljeniki že vendar enkrat zavéjo, da vsaka stvar, ki jih teži, še ni politična stvar in da stranka ne more biti odgovorna, če se ni vse posrečilo, kakor se je želelo.

Naša organizacija se je izkazala, da je prekomplikirana in tudi premnucijozna. Zatorej smo doživeli v pretečeni dobi, da je ravno radi tega nastala marsikatera kriza, posebno v slučajih, ko so se določevali kandidati za različne volitve. Eno je predvsem, kar mora človeku ustvarjati skrb za prihodnost: delokrog posameznih organizacijskih skupin je premalo obmejen in premalo jasno je povedano, kdo ima pravico, govoriti v imenu cele stranke. Velikokrat doživljamo, da si posamezne skupine laste pravice, ki gredo celi stranki. To doživljamo ne samo pri posameznih skupinah, temveč še celo pri odborih teh skupin, tako da se počasi razvije nekaka diktatura posameznih oligarhij, ki se peča z zadevami, o katerih bi smela končno soditi le celokupna stranka, ne pa maloštevnih družba preds. in tajnikov, ktere krajevne ali okrajne organizacije. Ta bolezen nastopa epidemično, posebno v Ljubljani, kjer se radi shajajo predsedniki in tajniki različnih društev in organizacij ter kujejo sklepe, o katerih naj potem velja, da so sklepi celokupne stranke. To je prava diktatura maloštevnih oligarhov, ki vzbuja v večini naših somišljenikov, ki pri dotičnem sklepu niso bili navzoči, čer je naravno, da jih nikdo povabil ni, ogorčenje in upor, ki nosi vse kali bodočega razpada.

Vzemimo samo en slučaj! Tak shod predsednikov in tajnikov naših ljubljanskih organizacij je pred kratkim zboroval — navzočih morda ni bilo niti 20 glav — in sklenilo se je, da naj se sestavi nestrankarska komisija, ki naj nepristransko preišče, koliko vojnega posojila je podpisala ljubljanska Mestna hranilnica in kdo je povzročil, da se ga je toliko podpisalo ter da naj se krivci pritegnejo k najstrožji odgovornosti. Dosedaj še nismo doživeli, da bi se bila taka resolucija sprejela v kaki drugi stranki — ampak pri nas se zahteva, da naj se prične inkvizicija proti somišljenikom, ki so postopali pravilno, če so podpisali posojilo, ki je bilo po tedanjih avstrijskih zakonih pupularno varno. Če bi se torej tirali ti »krivci« pred sodišče, bi dotični tožniki krvavo pogoreli in smejali bi se

jim vsak sodnik, posebno če bi se mu pokazali nekateri paragrafi pravil Mestne hranilnice. Le čuditi se je, da resolucija — ravno sedaj, ko se podpisuje posojilo naše kraljevine! — kar najodločnejše ne zahteva, da naj se dotičniki takoj ne zapro, tako da bi bilo preganjanje še popolnejše kakor pri slučajni civilni tožbi. Gospodje, ki sklepate take resolucije, kot jih dosedaj še nikdar drugod niso sklenili, ne premislijo, da zabivajo s tem kline v življenje svoji stranki, ker se bodo tisti starejši pristaši, katere se hoče s takimi resolucijami ugonobiti, končno tudi naveličali večnega nagajanja ter bodo obrnili hrbet stranki, ki drugega ne dela, nego da jim meče bodoče trnje v posteljo! To povem čisto mirno in brez vsake strasti. Če naj se naše strankarsko življenje plodovito razvija, potem mora cela stranka živeti v nekaki solidarnosti, ki se da opisati s kratkimi besedami: eden naj vsakoč za vse, vsi pa za enega! Da bi pa nekateri v naši stranki ne bili drugoga, nego tarča, v katero bi pri vsaki priliki vlecenjeni gospod predsednik poljskega političnega društva streljal in v katero bi streljali še nekateri drugi mogočni stebri naše stranke — to se ne bo dalo vzdržati, ker si drugače že raje naročimo »Jugoslavijo«, ki nas prav bogato preskrbuje z vsakdanjo robo najfinjšega zabavljanja! Zatorej je zahteva, da naj se v bodoče take in enake stvari rešujejo po celoti — recimo vsaj po eksekutivnem odboru ali pa po načelnstvu —, več kot upravičena, ker sicer ne bomo dosegli tistega reda v našem političnem poslovanju, ki je za vsako politično stranko neobhodno potreben. Pa tudi za načelnstvo, kakor za eksekutivni odbor, naj velja vodilo, da je opuščati vsak sklep, ki nima drugega namena, kakor organizirati mesarjenje posameznih somišljenikov, ki morda niso všeč temu ali onemu v naši stranki.

In sedaj še o tistih večnih grožnjah, da se bo zapustilo stranko, če se to ali ono ne zgodi! Uradniki Mestne hranilnice so n. pr. zahtevali, da naj se odslovi sedanji načelnik stranke, ker je v svoji lastnosti kot župan ljubljanski zahteval, da naj se uradniki Mestne hranilnice vzamejo v status mestnih uradnikov. Dasi to vprašanje ni vprašanje politike, temveč samo vprašanje mestne uprave, — so grozili z izstopom, če ne odstopi načelnik stranke. Temu se lah-

LISTEK.

Jovan Skerlić.

Pet godina je poteklo od njegove smrti. Ovih dana, v maju 1914 je iznenadno posle kratkog bolevanja umro i njegova se prerana smrt nije mogla dovoljno ožaliti. Gubitak njegov bilo je veliko zaprepačenje za celo Srpsvo i Jugoslavenstvo. Posle ubrzo se počeo nizati ratni dogodjaji ovog ogromnog, strašnog svetskog rata, pa sve bi ostavljeno na stranu, sve se tako reći zaborave.

U ovom članku nećemo se baviti opširnije životom i radom pokojnikovim, to je namenjeno zasebnoj našoj studiji, koja će baš možda u ovom listu izaći. Sad ćemo se samo u kratko zabaviti značajem pokojnikove ličnosti.

Jovan Skerlić u našem novijem kulturnom životu je pojava, kakva se našem narodu nije javila može se reći za poslednjih pedeset godina prošlog veka. Priroda, kakve je on bio, baš nam je trebala. Bio je osobito agilan duh, radljiv, vreden, zauzimljiv, neumoran, borben i sve ono što se uz to da zamisliti. Svakako još u višim razredima gimnazije on je pokazivao sve te osobine, koje će ga dočnije kao studenta na tadanjoj velikoj školi, profesora, kritičara i uopšte javnog radnika odlikovati. Čak je preferirao i radi toga jako padao u oči svojom gotovoču

za borbu osobito protivnicima, a njih je dosta imao. On se nije bojao, ničeg se nije ustručavao niti ženirao. Svaku je gotovo priliku tražio da se oporba, ogleda i okuša. No J. Skerlić je kako mislimo radi, prosečno uzevši, mladih godina bio takva priroda. Da je duže poživio staložilo bi se izvesno, još više skoncentrirao se spremom osobito u književnim pitanjima istakao i našoj knjiži koristio.

On je mlad, prerano u pravom smislu te reči umro. Nije ni stigao da da ono što je bio započeo, Njegove se namere daleko pružale, bile su mu da obradi našu storijsku književnost što podrobnije, da popuni sve praznine, na koje je često lično ukazivao. Onoliki broj dela što je ipak stigao da napiše i izda, najbolje svedoči, koliko se prostirala njegova sprema, temeljno poznavanje svih tih pitanja, kojima se je sa orljom bavio.

Pobroismo li samo najvažnija dela mu: Istorija nove srpske književnosti. Srpska književnost u 18. veku. Pisci i knjige (6 svezaka). Jakov Ignjatović i ostalo, videće se, koliko je to ogroman rad i kad se setimo, da je u plodnosti možda njemu ravno nekoliko svera pisaca. Cvijić, Stojan Novaković i još koji. I on je sve stigao da napiše do svoje 37 godine!

Šta bi tek bio u stanju, da pruži našoj publici, da je doživio starost kakva je kod književnika i naučnih radnika drugih naroda!

Po našem mišljenju on je u kultur-

nom životu Srba nešto sličan Svetozaru Markoviću. Bio je od velikog uticaja na svoju okolinu, na nekoliko generacija. On je nosilac jedne ideje, Jugoslavenske ideje i na njenom propagiranju, širenju i razvoju osobito se istakao. Te zasluge neće mu niko moći pokušati poricati i osporavati. Zasluge njegove tek će dočim naraštaji moći dostojno oceniti. Nama savremenikama to je gotovo nemoguće. Ime Jovana Skerlića biće upisano u kulturnoj istoriji jugoslovenskog naroda zlatnim slovima.

Mi ćemo se najbolje odužiti njegovom spomenu, ako nastanemo, da se njegova dela što lepše, što dostojnije izdadu i u narod rastura. Koliko nam je poznato odmah posle smrti mu obrazovao se naročiti odbor u tom cilju. Ne znamo da li je što preduzeo. Prilike se već sredjuju, iza ratnog užasa i strahota naš narod polako k sebi dolazi. Ne treba ni u ovom pogledu gubiti. Dela njegova biće necenitvo blago za našu književnost. Zasluguje da se širom cele Jugoslavije čitaju knjige mu, te i odziv publike, nadamo se, biti veliki. Odbor bi trebao da izda proglaš na čitalačku publiku, i što ore kako bi se nosile pristupilo i podizanju spomenika.

No i bez toga spomen na Jovana Skerlića veštito će živeti u njegovom narodu.

Ljubljana, maja 1919.

Dr. Črnč.

Za naše otroke.

V Ljubljani se pripravlja marionetno gledališče. Ta vest bo gotovo razveselila vse prijatelje naše mladine, kajti v malokaterem večjem mestu je tako slabo poskrbljeno za plemenito zabavo otrok, kakor v Ljubljani. Misel ni nova — pojavila se je med nami že pred vojno — to da ostala je neizvršena, ker ni bilo sposobnega človeka, ki bi vzel stvar prav v roke. Mi nismo vedeli, da je ob istem času g. Klemenčič v Ajdovščini skušal ustvariti lepo marionetno gledališče — pa v malem kraju ni našel za to dovolj zanimanja. Sedaj se je vrnil iz vojne in se je lotil dela. Že l. 1912. je g. K. nameraval podati slovenski javnosti razglas, ki ga prinašamo tukaj.

Gosp. Klemenčič piše: Na svojih študijskih potovanjih kot slikar po Italiji in Nemčiji posvečal sem mnoga leta vso pozornost neki pri nas skoraj do cela nepoznani panogi umetnosti, ki se v prid mladini goji malo da ne pri vseh kulturnih narodih. Mišlim namreč »marjonete«.

Izvršeni slovenske dele Balkana in Rusije, se kultivira pri vseh zapadnoevropskih narodih že več stoletij manj ali bolj dovršeno ta umetnost. Pri tem seveda nimam v

mislih navadnega iz Nemškega uvedena »Kasperla«, ki ga imamo priliko videti tu in tam pri nas na sem-njih, ampak na ona mala gledališča z mehaničnimi figurami, pri katerih sodelujejo dobri slikarji in kiparji in za katere pišejo igre znameniti pisatelji. Tako je n. pr. na Bavarskem poleg nešteto drugih manj ali bolj dobrih marionetnih gledališč, ustanovil pred nekaj leti pisatelj Pavel Braun v Monakovem marionetno gledališče (Marionettentheater München-Künstler), ki tako v tehničnem kakor tudi v literarnem oziru daleč nadkriljuje vse enake dosedanje naprave. Za to gledališče izdelujejo figure in dekoracije najboljši monakovski upodabljajoči umetniki, ter zanj pišejo igre sloveči literati, kakor: Hugo v. Hofmannsthal, Artur Schnitzler, Maurice Maeterlinck i dr.

Razven tega je v Monakovem še tudi glasovito Schmidovo marionetno gledališče, za kojega je pisal originalni mladinski pisatelj, bivši dvorni maršal, grof Franc Pocci, ki je v literarnem oziru nekaj klasič marionetov. Schmidovemu marionetnemu gledališču je zgradila mestna občina v Monakovem na najbolj obljudenem delu mesta (Blumenstrasse) lep dom v znak spoštovanja te umetnosti. Ravnotako se nahaja v Italiji in na

ko ustreže in se bo ustreglo! Vendar pa odgovorjam: Če je kdo član kake politične stranke, je to stvar prepričanja. Vsaka stranka ima prihodnost, če obsega prepričane pristaje. Če pa naj bo politična organizacija samo nekaj semen, na katerem se kupujejo telički in junice — katere ostanejo tistemu, ki zanje več plača —, potem je tako organizirana stranka že v razsuli. Vtis imam, da se to kramarsko stališče pri naši stranki preveč vpoštevajo. Vselej, kadar se o čem sklepa, je prvo in glavno vprašanje, če ne bomo izgubili vsled sklepa kaj pristašev. To vprašanje krevlja skozi vsako politično razpravo, ta strah je alfa in omega vsakega političnega razgovora v naši stranki. — Posebno žalostno je, da tudi naši listi pri urejanju jemljejo ozir predvsem na vprašanje, če ne bodo izgubili kaj naročnikov, če to ali ono zapišejo. Moje mnenje pa je, da tako vodstvo stranke, kakor tudi uredništva naših listov, vzgajajo s tem samo breznačajnost in drugega nič. Malo priporočljivo je, nastavljanje mreže breznačajnežem, ki prodajajo svoje strankarsko prepričanje za orehovo lupino leče in ki so danes pri tem listu, jutri počep pri drugem!

»Slovenskemu Narodu« — hvala Bogu — ni treba take taktike in »elimo, da bi je tudi pri Jugoslovanci! demokraciji ne bilo treba. Stranka je sicer zavezana, v vsakem oziru delovati za svoje somišljenike, a to delovanje ne sme biti nikdar podobno krvavim kupčijam na kakem oddaljenem pogorskem sejmišču!

To je mnenje podpisane, ki je vse to zapisal ne kot dosedanjega načelnika stranke, temveč kot politični ki si lasti pravico in ki si jo bo lastil tudi v bodoče: stranko opozarjati na izrastke, ki se lahko odstranijo, ker so škodljivi.

Mariborsko pismo.

I.
Maribor, 1. maja

»Der Herrgott hält's mit den Winden!« To so naši Nemci doslej še ob vsakem našem slavu zavistno priznavali — in to so s posebnim povdarkom morali priznati tudi danes. Včeraj jutraj vihar in sneg, ki je pobelil celo mariborsko okolico kakor sredi zime; celi dan mrzlo, zvečer oblačno, dišalo je po novem snegu za 1. maj. Toda smučarji mirovoze se je izvršil ob lepem vremenu. Tisočera množica je sledila vojaški godbi. Izprva je bilo tudi vmes mnogo Nemcev. Ko pa je pretežna slovenska večina pričela klicati: Živela Jugoslavija — Živijo Srbija — Slava kralju Petru — Živel Aleksander! — in ko je po glavnih ulicah zadonela slovenska narodna himna: tedaj se je večina Nemcev iztrgala iz spreveda, a na njih mesto je nastopal slovenski živel, tako da je sredi obhoda bila ulica zopet v posesti izrecno slovenski. Le semtertja so se slišali pojedini Heil-klici, pa še ti le v stranskih ulicah.

Se izrazišče in veličastne se je izvršilo današnje slavlje kot izrecna slovenska posestna manifestacija. Na glavnem trgu se je danes izvršil veliki, nikdar pozabni zgodovinski dan ob najkrajšem vremenu kakor si ga za 1. majnik more zaželeli pesniška duša: jasno sonce, nebo sinje jasno brez najmanjšega oblaka, okrog in okrog cvetje in zelenje. Dvanajstisočera množica — sredi med njo blizu 2400 vojaštv v vzornem redu — je zasedla že pred 9.

uro ves glavni trg. Marija soka sredi trga je bila že na prodvoči okrašen s zelenjem. Pod to oboje je bil napravljen oltar, na katerem je opravljal veliki superior Rant slovensko službo božjo. Točno ob 9. uri je rog emanil prihod generala Majstra. Vse vitne, vse se osira pazno na Stolni ulici, iz katere se pojavi general. Kratka slovenska povelja — ponosna, vzorna mariborska garnizija pozdravlja svojega priljubljenega najvišjega poveljnika. Sledi obhod, pregled čet. Nato vstopi general pred oltar s pozdravom, Bog pomogi četo! — Služba božja se prične. Po evangeliju se je iz tega svetega mesta širom trga razlegala pridiga, kakoršne jugoslovanski vojak doslej ni slišal. Po nevenljivih zaslugah našega poveljnika generala Majstra je pred pol letom naš Maribor prišel tudi res v naše roke. Zasijalo nam je solnce svobode — strta je nemško nasilje in nemška nadutost. Naš narod je vstal v novo življenje — Govornik se nadalje spominja, da žal še niso vsi udje Jugoslavije popolnoma svobodni, nekateri še zdihujejo v grobu pod laškim madžarskim in nemškim jarmom. Pa upajmo, tudi za te ude pride čas, ko se bodo odprli tudi ti grobovi in bo celokupen narod vstal. Naše življenje je še mlado in nežno in ima mnogo sovražnikov. Da jih premagamo treba nam je: da smo složni in edini, da vzdržujemo red in mir in da skušamo biti vredni blagoslova božjega. Pred tebe oboževana mati Jugoslavija, stopamo danes, da ti podarimo vse naše misli, naša srca, naše življenje. Ti pa Vsegaogočni ozri se na nas, rosi ves svoj blagoslov na našo pomlajeno lepo domovino!

Po službi božji je stopil general na balkon mestne hiše in pozdravil vojake:

Vojaki moji!

Danes je zgodovinski dan ne le za Maribor, marveč za ves Slovenski Štajer, da iz tega balkona, od koder se je doslej razlegala le nemška beseda, danes govori Slovenec. Spominski dan je, k temu ste Vi vojaki pripomogli, da je Maribor, ki je bil izposojen tujcu, danes naša posest — tega nam ne vzame nihče. Zremo s polnim upanjem v še lepšo bodočnost! Zvesti, vrli vojaki! Bog Vas živi moji vrli slovenski vojaki! (Viharni živjo klici!) Za generalom je govoril vladni komisar dr. Pfeifer:

Jugoslovanci, Jugoslovanci! Ravno ste čuli iz tega balkona slovensko besedo našega odrešitelja in zmagovalca generala Majstra. Danes je odločena usoda Maribora. Upamo, da isto usodo doživimo kmalo tudi glede Celovca. Govornik konča s priščno zahvalo in trikatnim živjo! na generala Majstra, katerim klicem se je burno odzvalo vse navzoče občinstvo. Godba je zasvrala slovensko in srbsko narodno himno. Nato se je vršil pred franciskansko cerkvijo defilej cele garnizije, katerega se je sledilo tudi dijaštvo in uradništvo. Občinstvo je strmo obudovalo strumno vedenje vojaštv, kakor ga niti v stari Avstriji nismo videli.

II.
Maribor, 2. majnika.

Kakor sem že v zadnjem pismu omenil, se je takoj po Zrinjsko-Frankopanskem slavlju pojavil znani laški kapiten še bolj znane bivše laške mislije v Mariboru. Izprva se je v gotovih krogih mislilo, da je prišel po pozabljeni »pikantne« spomine, ki jih je laško-nemška zvezarja pri svojih razkošnih pojedinah iz raznih »intimnih prizorov pustila fotografirati.

Toda — naj bo že s temi slikami tako ali drugače, gotovo ja, da je to pet laški kapiten imel v Mariboru že bolj politično vodno poslo, kakor se fotografije izza intimnega življenja njihove laške mislije v Mariboru. Omenil sem bil ja, da je našo veličastno slavlje Nemce popolnoma potrla in da jim je bilo najino potreba lašiba, novega poguma od strani laških zavestnikov. In to tolašilo jim je laški kapiten prinesel v polni meri. Te dni sem o tem govoril s Nemcem, ki ima v »mariborjanih« krogih stalne zveze. Priznal mi je čisto prostodušno, da imajo koroški in spodnještajerski Nemci od strani laške vlade že pismeno satrdilo, da jim Lahi sa slučaj, da jim Nemci tu in na Koroškem ohranijo zvestobo, tedaj ako se ne priklonijo k Jugoslaviji, podarilo Južno Tirolsko do Gardskega jezera, (torej da Nemci obdržijo posest stare Avstrije). Nasprotno pa da Lahi od Nemcev zahtevajo na Koroškem Beljak. V tem načrtu je kot samoočebni umeven, da Lahi Nemcem zaguarirajo pred vsem Maribor in vse ostalo spodnještajersko obmejno ozemlje z mesti Ptuj in Radgona ter seveda celo Koroško. To zagotovilo od strani Lahov je naše Nemce zopet spravilo po konci. Da popolnoma zaupajo v ta bedastoči laški evanjelji, to so pokazali, oziroma to še kavežlj v raznih nesramnih nastopih napram Slovincem. Naj za danes le omenjam, da se to dni napadli pri franciskanski cerkvi znanega jim slovenskega dijaka, proti katerimi so vprilo policijskega uradnika oddali 2 strela, kojih eden je šel dijaku skozi suknjišč. Še bolj izrazito pa se nemška predrznost zrcali iz predalov zloglasne »Marburgerce«, ki je naša vlada še zdaj ni ustavila in ki se pod raznimi skritimi zakrskacijami naravnost norčuje iz nas in naše vlade ter svoje bralce hujeja na upor proti naši državi — o čemer pa prihodnjič kaj več. (Marburgerce je med tem že ustavljena). C. J.

V. Svaiglar:

Trst in Reka.

Danes imajo Italijani v svojih rokah Trst in Reko. Mirovna konferenca se že dalj časa posvetoje o jadranskem vprašanju, danes se gre za Reko, jutri za Dalmacijo, o Trstu sploh mnogo ne govorimo, toda do rezultata vključ dolgi posvetovanjem niso prišli. Vsekakor se nam dozdeva, da bo pripadel Trst skoraj gotovo Italiji, za Reko pa ne stoji stvar za Italijo prav ugodno. V najslabšem slučaju bo ostala Reka prosta luka pod protektoratom kake velesile. — Za nas pomeni izguba Trsta zelo mnogo, ker nimamo vključ dolgi obrežni črti ob Jadranu nobenega tako velikega pristanišča. Reka in še bolj Split so manjši kot Trst, Split poleg tega sploh ne prihaja mnogo v poštev kot importna in eksportna luka, ker nima nobene železniške zveze. Ako pa Trst izgubimo, smo prisiljeni poiskati si takojšnje odpomote, da ne ostanemo odrezani od svetovnega prometa, kar bi edino škodilo naši državi. Ves naš uvoz in izvoz moramo odvrniti od Trsta ter ga izpeljati preko Reke in po dokončanju liške železnice tudi preko Splita na svetovni trg.

Oglejmo si najprej promet Trsta; na to Reke in ga na to primerjajmo.

I.

Trst je imel v letu 1913. okroglo 2.314.000 ton uvoza in 1.135.700 ton izvoza. Ako vzamemo kot povprečno težo, ki jo prevozi en železniški voz onoz leta 1913., ki velja za celo Avstrijo ter znaša na os 300 tona, torej na voz 6 ton ali 46-65% vagonove nosnosti, potem dobimo na leto 385.666 žel. voz (letno 12.835-5 viakov, dnevno 36 viakov).

Uvoz iz Trsta v notranjost dežele in 189.250 vagonov (6308-3 viakov letno, 175 dnevno) izvoza tržaškega zaleda. Skupno je torej vozilo na dan v Trst in iz Trsta povprečno 583 viakov, to pa ne glede na osebni promet, na prevažanje železniškega režijskega blaga itd. Osebni promet lahko računamo dnevno nad 70 viakov po vseh petih, v Trst končajočih progah. Skupno torej na dan najmanj 120 do 135 viakov.

Kako se je razdelila približno kvota posameznih dežel bivše Avstrije na tržaškem trgu? Zanimati nas mora v prvi vrsti slovenski in nato jugoslovanski delež. V Slovenijo se je uvozilo

okroglo 797.000 ton (132.833 vag., dnevno 12-3 viakov), iz Slovenije je šlo v Trst 350.000 ton (58.333 vag., dnevno 5-4 viakov). To znači v odstotkih 34% uvoza, 29% izvoza ali dnevno 17-7 tovornih viakov. — Podatki, glede jugoslovanskega prometa, niso popolnoma točni, vendar pa bodi omenjena, da je znašal celotni jugoslovanski promet, vseh slovenski delež, okoli 40% uvoza (925.000 ton, 154.166 vagonov, dnevno 14-3 viakov), izvoz pa 38% (ali 397.000 ton, 66.166 vagonov, dnevno 6-1 viakov). Skupno število dnevni viakov znaša tedaj 20-4.

Glede ostalih dežel glej tabelo.

Dežela	U V O Z				I Z V O Z				Skupaj v tonah
	ton	vagonov	viakov	o/o	ton	vagonov	viakov	o/o	
Slovenske dežele*)	797.000	132.833	12-3	34%	350.000	58.333	5-4	29%	1.147.000
Skupaj jugoslovanska kvota	925.000	154.166	14-3	40%	397.000	66.166	6-1	35%	1.322.000
Nemška Avstrija	694.000	115.666	11-7	30%	342.000	57.000	5-3	30%	1.036.000
Češka	462.500	77.083	8-1	20%	285.130	47.000	4-4	25%	747.630
Italija	221.400	38.566	3-6	10%	113.570	18.925	1-75	10%	344.970
Celotni promet	2314.000	385.666	36	100%	1135.700	189.2	17-55	100%	3.449.700

*) slovenski delež je v jugoslovanski kvoti všteti.

Kot iz gorenje sestave jasno razvidno, pripada Italiji le 10% celega prometa, nam 40%, ostala polovica pa Nemški Avstriji in Češki. Ako Italijani dobe Trst, potem bo pač moral pasti promet Trsta na mnogo nižjo točko, ki bo odvisna od tega, kako se bomo znali in mogli mi držati napram temu vprašanju. Ako Trst izgubimo, potem moramo kolikor mogoče hitro odvrniti od Trsta naš delež, nato pa poizkusiti s pomočjo pametnih tarifnih predpisov, s pomočjo ugodnih najkrajših in cenih novih potov izpeljati vsaj pretežni del transitega prometa v našo Reko in celo v Dalmacijo.

II.

Reka je imela skupnega prometa po zadnji statistiki 1.424.000 ton, kar tvori le 41% celega tržaškega prometa. Posamezno se je izračunalo na uvoz okroglo 595.000 ton (131.100 vag., 12 viakov na dan), na izvoz pa 829.000 ton (156.200 vagonov, oziroma 14-3 viakov na dan). Napram Trstu precejšnja razlika. Pripomniti pa moramo, da je bila reška luka skoraj popolnoma izkoriščena, saj so Madžari skrbeli za njo bolj kot za svoje glavno mesto; tržaška luka ni popolnoma dosegla višek svoje zmogljivosti.

Na reškem prometu ni bila kot prva udeležena Madžarska, ampak Hrvaška, Bosna in Hercegovina. Ostali ogrski deleži prav daleč zaostajajo za jugoslovanskimi. Kot postranski deležniki so vredni omenbe še Nemška Avstrija in v manjši množini tudi Dalmacija, ki je prometovala z Reko po morju. — V Reko so vodile dve enotni železniški progi, ki so se le v zmerni meri izkazovale. Obe sta bili spejani iz Reke z največjo dopustno strmino za glavne proge per 25‰, poleg tega pa so trpele še pod drugimi nedostatkami, kakor pomanjkanju večjih postaj, modernih varnostnih naprav itd. Njih prometna zmogljivost je bila jako zmerna, posebno pa proga Reka - Sempeter. Poleg osebne prometa je bilo mogoče v vsako smer izpeljati le po 9 tovornih viakov na Sempeterski in le 16 tovornih viakov po zagrebški progi. Več je bilo sploh izključeno. Promet Reke sicer še ni popolnoma izkoristil obeh prog, ampak je tako brzo naraščal v zadnji dobi, da bi se bila v par letih pokazala nezadostna zmogljivost obeh prog v vsakem oziru. Edino obe omenjeni progi obstojita še danes.

Jugoslovanski delež na reškem prometu znaša na uvozu 549.000 ton (103.600 vagonov ali dnevno 9-5 viakov). Na celotnem prometu participira

mo torej 79% pri uvozu in 56% pri izvozu. Jugoslovanska kvota pri Reki je potemtakem močnejša kot delež na tržaškem prometu. — (40%, ozi. 35%). — Celi naš delež pa lahko delimo na oni del, ki se je zvozil po morju v Dalmacijo (uvoz 71.000 ton ali 12-9% jugoslovanskega prometa in izvoza 8000 ton ali 1-73% jugoslov. prometa). Dalje pa vemo, da se je po reško - zagrebški progi izvozilo in uvozilo v Hrvaško, Bosno in Hercegovino mnogo več kot po Sempeterski črti v Slovenijo, ker je bil poseben Slovincem Trst mnogo bolj pri rokah kot pa Reka.

a) Reško - zagrebška proga: Uvoz je znašal dnevno 7-8 viakov, kar da letno 75.000 vagonov, oziroma okroglo 400.000 ton (75.800 vagonov in tudi 7-8 viakov dnevno). Dnevni promet torej 15-6 viakov izključno za Jugoslavijo. — Ostala Ogrska je dala 118.000 ton uvoza in 187.000 ton izvoza, kar pride na dnevno 2 viaka iz Reke in 3-2 viaka v Reko. Skupen promet je znašal okroglo 21 viakov s tovari, 6 brzih viakov in 8 osebnih viakov, skupaj 35 viakov.

b) Proga Sempeter - Reka. Slovenski promet čez Reko je majhen, znaša le 78.000 uvoza in 54.000 ton izvoza. kar prinese 1-3 viaka iz Reke in neceli vlak (0-96) v Reko na dan. Delež te proge se pomožne še z nemško avstrijsko kvoto per 28.000 ton uvoza in 179.000 ton izvoza, tako da znaša nato skupni promet na tej progi 1-8 viaka iz Reke in 4 viake obratno. Ker je vozilo poleg tovornih viakov še 8 osebnih in 2 brzovlaka obotesmerno in znaša kapaciteta te proge za tovorni promet po 9 viakov v vsako smer, lahko trdimo, da je dnevno vozilo le 16 viakov namesto največjega števila 28 viakov. Proga je bila le zmerno obtežena, mnogo manj kot ona iz Zagreba, ko je zmogljivost znašala le 46 viakov, vozilo jih je pa najmanj 35 dnevno.

Osebni promet v Reko ni bil tako močan kot tržaški. Mnogo prekmorskih parobrodskih družb je pač ustavljalo svoje parnike le v Trstu, edino madžarske in pa manjše domače družbe so vporabljale Reko kot izhodišče.

III.

Kot smo omenili takoj pričetkom, je Trst za nas katastrofo izgubljen. Dalje pa smo naglasili, da je potrebno v tem slučaju, da odtegnemo tak Trstu naš delež na tamošnjem prometu — seveda kolikor bo mogoče, ter ga obrnejo proti Reki itd. Mogočih je v tem oziru več kalkulacij, ki pa vse kažejo, da bo postalo reško pristanišče prav

Francoskem veliko število izbornih marionetnih gledališč.

Kako se upošteva ta vrsta malih gledališč v Italiji, dokazuje dejstvo, da, ko je pred kratkem umrl znani marionetni igralec Recardini, so mu Italijani priredili naravnost knežji pogreb.

Gabriele D' Annunzio piše deset iger za marionete, ki jih hočejo igrati v gledališču »Malibran« v Benetkah. Omeniti je še vredno to, da n. pr. Goethe prišel na misel spisati svoje ga Fausta, ko je videl v nekem nemškem gledališču predstavo stare marionetne igre: »Dr. Faust«.

Tudi med Slovani se goje marionetna gledališča. Tako n. pr. je češka kolonija v Trstu pred kratkim priredila marionetno gledališče za svoj ožji krog.

Videl sem sicer tudi potujoča hrvaška marionetna gledališča, a te ne odgovarjajo niti po literarni vsebini niti po ostali opremi (vsaj pri onih, katera sem jaz imel priliko videti) višjemu namenu, katerega imam v mislih. Marionetno gledališče, kakor si ga jaz predstavljam, naj bi bilo v prvi vrsti namenjeno mladini. Naša mladina nima ne v mestih, še manj pa po deželi pravzaprav nikake primerne zabave. Oledišče, samo na sebi jako potrebna kulturna institucija, ni za otroke namenjena in more le tu in tam dati kako stvar za otroke. Kinematografi, ki rastejo kakor gobe po vseh večjih krajih, so s svojimi banalnimi dramami in brez-

ukusnimi pretvarjanji velikih leposlovnih del še veliko manj prikladni otroški duši. In kam naj vedemo svoje najmlajše? Nekaj moramo vendar nuditi lačni in radovedni otročji fantaziji! Ali naj to bujno mladinsko fantazijo nasičamo z kinematografskimi predstavami Sherlock-Holmesovih romanov?

To vrzel bi nam izpolnilo marionetno gledališče. Povzeli smo mnogo literature za mladino iz tujih pisateljev in osvojila si je otroška srca, kakor bi bila naša. Snegulčica, Rdeča kapica, Pepelčica i. dr. so ravno tako naše kakor so nemške ali italijanske. Vse te pravljice so prevzeli vsi narodi in otroci vseh narodov jih enako ljubijo. Ali to je le čtivo. Očem in ušesom naših otrok pa ne nudimo ničesar. V marionetnem gledališču pa se vse te pravljice vtelesijo. Pred nami nastopijo in govorijo te bajne postavice otroške fantazije, v človeških kretnjah, barvah, oblikah in prizorih. Nedolžni zdravi humor stopi v svojo veljavo in mimo mladim gledalcem se gibljejo bajne pravljicne slike vseh časov in krajev. Najlejša spojitve poduka in zabave.

A to ni še vse. Koliko bi nastalo iz tega mični nalog za naše upodabljanje umetnike in beletriste. Posebno pa za znanje. Koliko lepih narodnih pravljic bi se dalo prirediti za mladino. Kraljevič Marko, kralj Matjaž, Martin Krpan, Veli Jože in nešteto drugih bi bilo sposobnih za prireditve za malo mladinsko gledališče.

še, tako da bi s časom naša narodna mladinska literatura izpodrinila tuj repertoar in bi ne bili več prisiljeni zajemati iz tujih virov.

Mimogrede bodi še omenjeno, da je ravno bajka silno prikladna za predstavo z marionetami. Prepričanje vseh poznavalcev marionetnega gledališča je, da je figura, ki jo vodijo niti, večkrat za predstavo gotovih literarnih del bolj usposobljena nego živ igralec.

V kolikor so mi moja privatna sredstva dopuščala, sem po večletnem proučevanju zgradil kolikor mogoče umetniško dovršeno minijarno marionetno gledališče. Na tem gledališču prirejam poskusne predstave in vporabljam v to svrhu prevode dobrih tozadevnih del tujih jezikov. Med mladino (tudi zrelejšo) imam seveda neobičajno vstrajne in verne poslušalce. Kdor je se opazoval pozornost mladine pri takih predstavah, bode brezpogojno priznal, da ni primernejše zabave za naš naraščaj, kakor ravno tako marionetno gledališče.

Pa ne samo mladini, tudi onim odraslim, kateri ne merijo dobrotnosti po številu vatlov dotičnega umotvora, nudi tako marionetno gledališče mnogo zanimivosti in zabave. Med obiskovalci dobrih marionetnih gledališč drugod sem našel veliko nad polovico odraslih inteligentnih ljudi in med temi posebno mnogo umetnikov in literatov.

Seveda ne smemo postaviti ta-

kemu gledališču merilo »gledališča«. Ljudje, ki niso otopeli od senzacijskega velkomestnih zabav in katerih duh si je še izza mladih let ohranil del svoje prvotnosti in svežosti, bodo našli v takem marion. gledališču obilo naivne zabave. Vabim slovenske umetnike in literate, kakor tudi vse inteligente, posebno pa učiteljsstvo, naj si ogledajo moje malo marionetno gledališče, katero seveda ni namenjeno še za javnost in je isto smatrati kot nekaj poskusni model bodočega večjega gledališča, katero naj se ustvari s pomočjo imovitejših rodoljubov.

Vsi oni, kateri žele videti moje gledališče, naj me vsaj par dni prej obveste, kdaj pridejo, tako da bodem v stanu pripraviti za oni dan celotno predstavo.

Moja misel je, in s to se obračam do slovenskih mecenov, da bi z malim začetnim kapitalom, ustvarili tako vzorno marionetno gledališče, koje naj bi bilo prvo te vrste na Slovenskem. Par tisočakov bi zadostovalo za to podjetje, katero bi se s časom tudi v gnotnem oziru gotovo dobro izplačalo.

Jaz, kateri se že mnogo let pečam s študijami marionetnih gledališč, bi to delo z veseljem in popolnoma nesebično prevzel in se obvežem napraviti tako vsem novodobnim zahtevam odgovarjajoče gledališče, katero bi v umetniškem in literarnem oziru vsestransko vstrezalo dobremu okusu.

Združimo se preko vseh strank slovenski mecen, pisatelji in umetniki, ter napravimo tako dovršeno mladinsko gledališče, opremo isto z vso lepoto, katero premoreta združena vpadablajoča umetnost in poezija ter poklonimo je v dar najhvalnejšemu občinstvu t. j. naši mladini, naši bodočnosti.

Šturje, decembra 1912.

Milan Klemenčič.

Ta oklic takrat ni izšel in tako se je stvar zavlekla do današnjega dne. Med tem je prišla vojna in g. Klemenčič je s svojim gledališčem igral v Gradcu, v krogu svojih tovarišev častnikov. Njegovo gledališče je ostalo v Gradcu, sam pa se je vrnil v domovino, da konečno ustvari nam marionetno gledališče. Tako dobi lahko Ljubljana res umetniško izvršen »kulturni zavod«. Stroški za celo napravro so preračunjeni po današnjih razmerah na 5000 K. Vprašanje je, ali bo Ljubljana znala prav oceniti to važno stvar, ali bo omogočeno vsled teh 5000 K uresničiti načrt. Iščo se mecen ... Ako se ne najde, bomo skušali zbrati po kronah. Po drugih mestih vodijo take stvari posebna društva. Ali bi bilo to mogoče pri nas? — Gospod Klemenčič dela, stroški rastejo. — Iz njegovih rok bomo dobili umetniško delo, na katero bomo lahko ponosni. Naši otroci bi se veselili. Ali jim bomo napravili to veselje? Recite, da, ali ne.

Dr. J. L.

kmalu premajhno za tak promet, obe reški progi takisto ne bosta mogli zmagovati vsega, če se popolnoma ne modernizirajo. Kot vzgled bomo navedeno nekoliko hitrih računov. Najprej hočemo ugotoviti, kakšen postane promet Reke, ako računamo samo na jugoslovanski in pa na madžarski delež Reke in pa na jugoslovanski delež Trsta. Drugo proračunanje bomo posvetili zopet reškemu prometu (jugoslovanska in madžarska kvota) in pa en četrti celega tržaškega prometa. Strokovnjaki trde, da se tržaški promet vsled ugodne lege Trsta ne more znižati za več kot četrtino sedanega stanja. Končno pa računamo na možnost, da se nam posreči prestreči tudi nekoliko inozemskega prometa, v glavnem iz Češke in Avstrije, in ga po najkrajši poti in pa s pomočjo nizkih tarifov potegniti k Reki. Položaj bi bil seveda še ugodnejši, ako bi res nastal med našo državo in pa Češkoslovaško takomenovani koridor.

a) Jugoslovanski in pa ogrski delež Reke in Trsta: Uvoz bi znašal okroglo 1.592.000 ton, kar da 280.000 vagonov in dnevno 256 vagonov. Izvoz lahko računamo na 1.047.000 ton ali 188.916 vagonov in 173 vagonov dnevno. Ves ta promet bi morali absolutirati reški progi. Napram prejšnjemu celoletnemu uvozu in izvozu znaša povprečje več kot še enkrat toliko uvoza in za eno petino več izvoza. Pri tem moramo računati na zagrebško progo ves promet za banovino, Bosno in ostale dežele na vzhodu, na šempetarsko progo pa skoraj celi slovenski delež Trsta in Reke. Kot že omenjeno, je bilo pristanišče skrajno izkoriščeno, obe progi sta dali skupno 50 vagonov. Po tem ključu bi pripadlo na zagrebško progo po 12 vagonov na vsako stran, šempetarska črta bi imela pa 14 vagonov iz Reke in 6 iz Reke na dan. Ker znaša zmoglost prve 16 vagonov vsakostransko, ni še popolnoma izkoriščena — pač velja to o šempetarski, ki ima le 9 tras v vsako smer.

Konstatiramo lahko, da že v tem slučaju odpove ena proga, druga je skoraj popolnoma izčrpana in svoji kapaciteti pristanišče prenapolnjeno.

b) Jugoslovanski in ogrski promet Reke in četrti tržaškega prometa:

Uvoz znaša 1.243.000 ton in izvoz 934.000 ton. V vagonih računamo, dobimo za uvoz nad 221.840 vagonov ali dnevno ravno 20 vagonov, za izvoz pa 170.083 vagonov ali 16 vagonov.

Računamo na zagrebško progo kot sub a) vse blago za Bosno, Hercegovino itd., po šempetarski pa en četrti tržaškega in ves slovenski promet Reke. Rezultat je sledeči:

a) zagrebška linija:
V Reko 11 vagonov, iz Reke 12 vagonov. Proga je skoraj ravnotako obtežena kot v prvem slučaju.

b) Reka - Šempeter:
iz Reke: 8,5 vagonov, v Reko: 4,5 vagonov.

Iz tega sledi, da se omenjeni promet lažje izvršuje, če tudi je stran iz Reke, torej klanec proge mnogo bolj obremenjen kot padec.

Celotno dobimo vtis, da je ta promet sicer izvedljiv, toda z naporom vseh sil. Vse drugačno sliko kaže tretji slučaj.

c) Celotni jugoslovanski in madžarski promet Reke, ves naš delež pri Trstu in delni inozemski promet.

Uvoz: 2.054.000 ton ali 357.089 vagonov.

Izvoz: 1.332.000 ton ali 236.416 vagonov; dnevno 32-7 vagonov iz Reke in 22 v Reko.

Iz teh podatkov razvidimo, da stopi celi promet mnogo višje, ako inozemstvo na našem severu le malo pritisne, da postanejo pristan in obe progi premajhni. Reška proga bi bila obremenjena na 17 vagonov iz Reke in 16 vagonov v Reko, šempetarska pa s 15,6 iz Reke in 7 vagonov v Reko.

Ako pa končno vzamemo še zadnji, najugodnejši račun, promet Reke v celoti, potem se izkaže še v veliko večji meri majhnost in nezadostnost Reke ter potreba po novih lukah, novih poteh v svet, k morju.

Imamo v Dalmaciji Split kot sedaj največjo luko in pa veliko manjših pristanov. Ako popolnoma prezmemo sedanji njihov promet in njih delo v dobi, ko so bili brez pravih zvez z zaledjem, potem dobimo sliko, da Dalmacija in njena obala mnogo pomagajo celi državi — seveda le ako ji damo železnice.

Ker nam preti izguba Trsta poleg tega v najkrajšem času in nimamo razen šempetarske proge nikake zveze z Reko, niti z morjem, je potrebno bolj kot kdaj prej, da se spoji Slovenija bodisi preko Crnomolja, bodisi preko Kovečja z Dalmacijo in ravnotako Bosna in dalje zaledje z morjem potem normalno, množnih železnic. Vsaki drugi poskus bi bil nespretni in bi se žalostno končali.

Dr. Mirko Černič:

Pegavica v Sloveniji v prvem četrtletju 1919.

Pred par dnevi so zapustili zadnji ozdravljeni po pegavici infektivni oddelki garnizijske bolnice v Ljubljani. Ker sem v začetku javnost opozoril na nevarnost pegavice, menim, da ne bo napak, če objavim tudi sklepno poročilo o njej. Povdarim pa takoj, da moramo biti tudi nadalje skrbno na straži, ker se še vedno vračajo novi ujetniki okuženi iz Rusije in prihajajo ljudje iz okuženih krajev na Balkanu, tako da moramo računati s novimi primeri po-

gavice, ki se utegne razpasti v epidemijo s svojo grozoto, kakor je poznano iz vsake svetovne vojne. Čisto in sopen čistoča, to našlo mora veljati slej ko prej!

Vsega skupaj je bilo na infektivnem oddelku garnizijske bolnice v Ljubljani 85 pegavičarjev. Od teh jih je bilo 25 v vojaški službi ali takih, ki so se vrnili iz ujetništva, med njimi ena strežnica v jugoslovanski bolnici v Ljubljani; 10 jih je bilo civilistov, med njimi 3 ženskega spola.

Umrli so 3, dva civilista in 1 vojak. Od civilistov je bil eden star 75, drugi 76 let. To je doba, ki je najbolj nevarna za pegavico. Ozdravljeni v tej starosti so izjema, ki se sampaže posreči le v lahkih primerih, če se zdraviijo z vso skrbnostjo. Tretji mrli je bil vojak v starosti 21 let, ki pa je obel med neko drugo težko boleznijo. Pegavici, ki se je pridružila prvotni težki bolezni, ni mogel odoleti.

Ostalih 32 je ozdravelo. Umrljivost je potemtakem znašala 85%.

Po provenienci se okužba deli sledeče: naravnost iz Rusije okuženih je prišlo 6, v jugoslovanski bolnici se je okužilo 14, v garnizijski bolnici (1 na infektivnem oddelku) 3, z Ogrskega okužen prišel 1, iz kamniškega okraja 4, iz mesta Ljubljane 7, skupaj 35.

Če pogledamo posamezne postojanke, vidimo, da jih je iz inozemstva prineslo infekcijo s seboj 7, v domovini se jih je okužilo 28. Imeli smo torej že epidemijo pegavice, ki smo je zajeli s primernimi ukrepi. Seveda ne bi bili vsi še tako energični ukrepi prinesli tako hitrega uspeha, če ne bi bil narod sam — opozorjen na nevarnost epidemije, na pota, po katerih se razširja, in na sredstva, ki so nam na razpolago — pomagali. Zopet dokaz, kako važno je, da se medicinska popularizira, rekel bi — podemokrati.

Od 28 v domovini okuženih gre 17 na rovaš vojaških bolnic, ki so bile v tisti dobi ušive. Vihar, ki je vsled tega nastal, je očistil ozračje in bolnice. Razven teh imamo še 11 primerov.

4 od teh so prišli iz kamniškega okraja, kjer je bila v marcu razširjena pegavica, zanešana po vrnivših se ujetnikih iz Rusije. Ostalih 7 pa je prišlo iz mesta Ljubljane.

Pri treh od teh se ni dala dognati provenienci okužbe. Oboleli so: 1 na Radeckega cesti, 1 na južnem kolodvoru, 1 v topničarski vojašnici.

Od ostalih 4 je obel 1 v domobranski vojašnici. Njegovo obolenje, ki datira od 9. aprila, je gotovo v zvezi s primerom, ki je bil marca meseca nekaj ur v domobranski vojašnici. Ta primer je obel 1. marca na poti iz Rusije in se je javil v domobranski vojašnici, od koder so ga takoj oddali v bolnico. Razlagam si ga na ta način, da je puštil prvi bolnik v vojašnici kako inficirano uš, ki je ušla uvedeni razušitvi in pozneje s pikom okužila drugega. Temeljita razušitev po drugem primeru je zaježila razširjenje pegavice.

Končno imamo še 3 primere, ki so oboleli na Sv. Petra cesti. Tu gre za celo rodino, katere mati je umrla na domu. Okužili so se, kolikor se je dalo dognati, po ušvem vojaškem kožuhu, ki ga je prinesel v hišo neki vojak, najbrž vrnivši se ujetnik iz Rusije.

Izven Ljubljane smo imeli v vojaških bolnicah v Sloveniji pegavico še: v Celju 2 primera, v Ptuj 1 primer, v Mariboru 15 primerov. To so bili sami vojaki, oziroma vrnivši se ujetniki, od katerih ni nobeden umrl.

Med civilnim prebivalstvom je bila epidemija pegavice v kamniškem in cerkljanskem okraju. V prvega so prišli okuženi ujetniki iz Rusije, drugi se je okužil od prvega.

V kamniškem okraju je bilo vsega skupaj 22 primerov. 4 od teh so se oddali v garnizijsko bolnico v Ljubljani in so tam izkazani. Od ostalih 18 jih je umrlo 5, torej 27,7%.

Na šenturški gori pri Cerkljah na Gorenjskem izkazuje uradno poročilo od 18. aprila obelilih 22. Od teh jih je do tega dne umrlo 10, ozdravelo 5 in 7 jih je bilo tisti dan še bolnih. Če so ti končno ozdraveli, imamo sledeči rezultat: ozdravelo 12, umrlo 10, torej 45,4%.

Primerjajmo končno rezultate dobimo velezanimivo dejstvo, da jih v bolnici zdravljenih umrlo 0 — 85%, od onih na domu pa 27,7 in 45,4%!

Sedaj pa pogledajmo rezultat iz svetovne vojne! V svoji epidemski bolnici v Tomasžolu na Poljskem sem imel 6% umrljivosti, nekateri drugi zdravniki navajajo še manjše število iz bolnic. Tem nasproti etoji Balkan, kjer ni bil princip, da se bolniki spravijo v bolnico, marveč, da se zdravijo doma, s 15—50% umrlih, kakor navaja ministrstvo narodnega zdravja v Beogradu v svojem letaku.

Kaj sledi iz tega, zahteva, da spajajo vsi pegavičarji bolni in sumljivi v epidemsko bolnico, ker le na ta način je mogoče epidemijo z uspehom pobiti in potisniti umrljivost na najnižjo mero.

Dajte nam torej v Ljubljani moderne epidemsko bolnico s mobilnimi štalami, ki grede v okolišne kraje,

da tam sgradijo epidemsko in gostilnico!

Post scriptum: V Ljubljani je obel na novo na pegavici vojak, ki se je vrnil iz Rusije, v Mariboru pa dve osebi, ki sta dopotovali s Dunaja.

Terjatve proti bivši Avstriji.

Od kar smo se odcepili od bivše avstro - ogrske monarhije in si osnovali lastno državo, nas je začelo zanimati med drugimi narodno-gospodarskim vprašanji v prvi vrsti vprašanje vojnega posojila. Naši listi in naši politiki so ponovno izražali o tem svoje mnenje, vlada je odredila popis vojnega posojila.

Ne da se tajiti, da je to zelo važno narodno - gospodarsko vprašanje, ker pomeni svota, podpisana od naših državljanov, lep del narodne imovine. Prizadevi pa so v obli meri tudi revnejši sloji, n. pr. sirote, ki so imele naložbe pod sodnim varstvom, zadrage itd.

Pri tem gre po večini za premoženje, ki so ga državljani več ali manj prostovoljno položili v priloge prejšnje države in v službo njenih ciljev. Vojaški in vladni krogi so sicer izvajali na državljanov velik pritisk, toda pritisk je bil povečini le moralen, kakor se je izjavljalo po vseh vojnoobsejnih državah. Da se je temu pritisku dalo tudi upirati — četudi morda z malimi žrtvami, to vidimo poleg lastnih zgledov v domovini tudi pri Cehih, ki so po večini ostali pasivni in napram vsem pozivom od strani vlade. Mnogi so podpisali vojno posojilo celo iz osebnih koristi ali udobnosti, mnogi tudi vsled upa rentabilitete. Vsi pa so imeli pravočasno priložnost posojila se s prav malo izgubo iznebiti ter ga prodati.

Poleg vojnega posojila imamo drugo vrsto terjatvev proti Avstro - Ogrski, ki niso nastale prostovoljno in se jih tudi ni bilo možno pravočasno iznebiti, to so terjatve trgovcev, obrtnikov in poljedelcev iz trevskih razmer in iz revkizicij. Te terjatve so nastale nerikavovano brez pokritja vsled razsula armade. Njih višina raste na več nego sto milijonov.

Od vseh državljanov bivše Avstrije so pri te vrste terjatvah najbolj prizadevi Slovenci. Bili smo namreč v ožjem vojnem ozemlju. Vsled tega smo stali cela tri leta v ožjem stiku z armado na soški fronti. Radi tega razmerja so bile pri nas živahnejše kupčije z armado in hujše revkizicije vseh potrebščin za armado. Pripravljali smo se na novo zimsko kampanjo in armada se je pravočasno preskrbela z vsem potrebnim, kolikor je bilo sploh mogoče pod dani razmerami. Zato je vsled nenadnega razsula svota teh terjatvev narasla tako visoko.

Ko smo proglasili lastno državo, je pozvala naša vlada vse upnike bivše Avstro - Ogrske, da prijavijo svoje terjatve. In zbirale nase prijave pri trgovsko - obrtni zbornici ter pri raznih poverjenstvih. In to je bilo vse. Tam so oblašale in zadeve se je menda smatrala s tem za izvršeno. Pretekli so meseci in danes stojimo tam, kjer smo stali novembra 1918.

Druge vlade novih narodnih držav na ozemlju bivše Avstro - Ogrske so polagale večjo važnost na te terjatve. Skrbele so, da so prišli državljani hitro do pokritja, dokler je bilo kaj mase bivše Avstro - Ogrske. Tako prihajajo z Dunaja in iz Prage poročila, da so češki in nemški upniki po večini že kriti. S tem se je masa zmanjšala in izčrpana in kaj ostane za slovenske upnike?

V prvih mesecih po prevratu se na stvari ni polagala zadostna važnost. Toda čim dalje teče čas, tem kritičnej je položaj za upnike. Mnogi so delali s kreditom. Pri bankah in posojilnicah rastejo vedno večje obresti, banke zahtevajo plačilo, dolžniki pa ne morejo plačati, ker so sami neplačniki uniki Avstro - Ogrske. Ako bo ta kriza trajala še dalje časa, pojavilo se bo pri nas veliko gospodarskih polomov, ki bodo vlekli drug drugega za sabo.

Slišijo se na vseh mestih ugovori, češ, to so vojni dobikarji, ki so napravili pravočasno toliko dobika, da bodo lahko prenesli tudi to zgubo. To pa ni resnično. Terjatve imajo večinoma trgovci z živili in drugimi dnevnimi potrebščinami, ki jih je armada nabavila v zadnjih dneh. Ako jih ne bi bili dali prostovoljno, bi jih bila vojaška oblast revkirvala, kar se je v veliko slučajih tudi zgodilo. Zato niso prizadevi le oni, ki so se poklicno bavili z dobavami armad sploh, temveč vsi trgovci, obrtniki in posestniki brez izjeme in prav mnogo zadrug.

Ni umestno, delati pri tem vprašanju razliko med večimi in manjšimi trgovci. Ne glede na to, da je to težko izvedljivo, ima država vedno dovolj sredstev na razpolago, da pritegne večje trgovce in tkzv. dobikarje na drugem mestu k državnim bremenom v večji meri, tako n. pr. z davkom na vojne dobike. Tukaj pa bi morala skrbeti popolnoma enakomerno za kritje vseh svojih državljanov.

Naša vlada je ustanovila vsled privatne inicijative komisijo za ugotovitev vseh terjatvev naših državljanov napram Avstro - Ogrski. Dasi obstoja ta komisija že več kot dva meseca, ni doslej ugotovila niti enega dela teh terjatvev. Njeno delo gre veliko prepočasno. Ugotovitev sama pa tudi ne bo rešila prizadev. Treba je drugih dejanskih sredstev, da se prepreči drugi gospodarski polomi.

Najzadostnejše sredstvo bi bilo, da prevzame država sama te terjatve ali vsaj en del istih ter jih poravnava s svojimi posojili in s vsajenim likvidacij. Država bi hotela imeti pač vsaj drug vpliv in drug sredstvo za pre-

mezni državljan. Je pa tudi poklicana v to, da štiti in varuje premoženje svojih državljanov.

Na vsak način pa je to vprašanje jako nujno in kritično položaja mnogih prizadevih zahteva, da se ga loti naša vlada z vso resnostjo. Seveda je pa najmanj ravnotoliko potrebna privatna iniciativa.

O Macedoniji.

Narodnost macedonskih Slovencev.

Ozemlje, ki si ga je priborila Srbija v vojskah leta 1912. in 1913., se deli v dve pokrajini, takomenovano Staro Srbijo in Macedonijo. Meja med pokrajinama, ki naj jo označevata navedeni imeni, je sporna; do zadnje dobe je prevladovalo v bolgarski, grški ter inozemski literaturi naziranje, da ločita gorovji Šar - planina ter Skopska Crna Gora obe provinci. Proti temu se obrača zlasti znameniti srbski geograf Jovan Cvijić, učenjak svetovnega slovesa, ki upravičeno prišteva stari Srbiji še vse skopsko okrožje ter smatra za Macedonijo le srednje in dolnje porečje Vardara, pokrajino do velikih jezer na zapadu ter do Strume in deloma do Meste na vzhodu. Vendar se bo pričujoče razpravljanje nanašalo tudi na skopsko okrožje, v kolikor je to potrebno za enostavnejši način razmotrivanja.

Macedonija je sedaj razdeljena med tri države: Grčija ima v oblasti južni del, ki je najrodovitnejši, vzhod je bolgarski, severni ter severozapadni del pa pripada naši državi. Večino prebivalstva tvori slovanski element.

O malokaterem narodnostnem sporu se je vršila tako težka borba, na papirju kakor na bojnih poljanah, kakor o narodnosti macedonskih Slovanov. Bolgari so trdili, da so Macedonci čisti Bolgari. Srbi so jih smatrali za Srbe. Kaj je objektivna resnica?

V srednjem veku je imel slovanski svet na Balkanu razen hrvatskega dvoje večjih državnih središč, bolgarsko ter srbsko. Jedro bolgarske države je bilo v ravnini med Donavo in gorovjem Balkanom, med Crnim morjem in reko Isker. Središče srbske države pa je bilo gorato ozemlje doseadanje Crne gore ter Stare Srbije. Iz teh dveh središč sta se obe državi širili preko sosednjega ozemlja. Najprej se je Bolgarska razprostrla po vzhodni Srbiji v dolino Morave, dalje pa tudi v porečje Marice ter v Macedonijo. Takrat se je ime bolgarskih osvoboditeljev preneslo tudi na navedene slovanske pokrajine; odslej so Bizantinci imenovali Bolgare tudi prebivalce vzhodne Srbije in Macedonije. Ko se je Macedonija odcepila od Bolgarske ter je tu pod Samuelom nastala močna samostojna država, so jo imenovali zapadnobolgarsko. Isti čas pa se je tudi Belgrad smatral za bolgarsko mesto, in škofje v Prizrenu so se imenovali bolgarske. Tako močna je bila tradicija bolgarske vlade.

V drugi dobi srednjeveške balkanske zgodovine je postala Srbija prva slovanska država na polotoku. Bolgarska je bila omejena na svoje navedeno jedro: Srbija pa se je razširila preko moravske doline in Niša, preko Skoplja čez celo Macedonijo z dolino Strume vred. Skoplje je postalo celo glavno mesto Srbije. Posledica je bila, da so sedaj šteli Slované vzhodne Srbije in Macedonije za Srbe. Ko se je začelo veliko napredovanje Turkov, so bili glavni turški nasprotniki Srbi: junaki kosovskih narodnih pesmi so predvsem velikaši macedonske Srbije; kraljevič Marko je stoval v Prilepu.

Nastopila je turška doba, ki je v gotovi meri zbrisala stare tradicije. Novo jedro srbskega naroda je nastajalo na pragu nove dobe na severu ob Donavi in Savi, odkoder se je širilo proti jugu, novo jedro bolgarske države pa je nastalo precej globoko v sredini polotoka, od koder se je skušalo razprostrati proti jugu in jugozapadu. Sredi med obema je ležal pas ozemlja, katerega prebivalstvo se v srednjem veku etnično ni definitivno priključilo eni ne drugi narodnosti in se tudi v novi dobi ni prištevalo ne k prvi, ne k drugi narodnostni skupini; bilo je narodno nezavedno, etnično amorfn masa. Vprašanje je bilo, kateri od sosednih slovanskih narodov jo bo prvi prebudil ter jo pridobil zase.

Priznati moramo, da so imeli pri tem Bolgari več sreče nego Srbi, za kar se imajo zahvaliti raznim političnim okoliščinam. Njihovo glavno sredstvo je bila cerkvena osamosvojitve Macedonije. Pod zaščito Rusije je bil ustanovljen eksarhat, posebna bolgarska cerkev, ločena odslej od grškega narijarhata. Ker so bili Macedonci z grško cerkvijo nezadovoljni, so trumoma prestopali v eksarhistično cerkveno organizacijo, ki jih je hkrati pridobivala za bolgarsko narodnopolitično propagando. Na ta način so Bolgari dosegli velike uspehe celo v takih krajih, ki so po jeziku izrazito srbski; Srbi sami pa so zamudili odločilno priliko, ker so imeli opravka z notranjepolitičnimi borbami v Srbiji in pa ker so se morali boriti tudi za svoje sorjake v Avstro - Ogrski. Dasi pa se je njihova narodna agitacija v Macedoniji začela pozno, vendar je dosegla znatnih uspehov. Tudi v Macedoniji je postala narodnost — politično prepričanje; zgodilo se je velikokrat, da se je prištevati del družine k srbski, del k bolgarski stranki, izmed bratov je bil eden Srb, drugi Bolgar, dostikrat se je prištevati oče Srbom, sin Bolgarom ali obratno.

V etnografskem oziru pa se je treba zavedati naslednjega:

Kakor ozemlje vzhodne Srbije in zapadne Bolgarske, tako predstavlja tudi Macedonija v jezikovnem oziru prehodno narečje med srbskim in bolgarskim ter ima posebnost jezikovno

značilnost blizje srbsčine, drugje blizje bolgarščine. To trdijo vsi objektivni slavisti, med njimi tudi Jagić. — Narodnih običajev imajo Macedonci srbskih in bolgarskih, imajo pa zlasti tiste, ki pomenijo najznačilnejše srbske narodne črte: praznovanje slave, ki pomeni še preostanek predkrščanske dobe, dalje iste narodne pesmi, kakor najbolj tipični Srbi, in pa izredno bogastvo melodij, kar je zopet srbska značilnost. Vse te pojave je opazovati še v osrednjem Povardarju s porečjem Bregalnice vred, po Cviljicu nekako do črte Carevo selskumica - Djevdjelija. Kulturni spomeniki, cerkve, samostani, zgrajeni v srednjem veku, so srbski.

V etnografskem oziru je torej absolutno neupravičeno govoriti o macedonskih Bolgarih; Macedonci so marveč v svojem jedru še nacionalno amorfn masa ter imajo najmanj ravno toliko predpogojev, da postanejo Srbi, kakor da postanejo Bolgari. Srbska ali bolgarska narodna zavest, v kolikor danes obstoja, je le površna in le sad najnovejše narodno - politične propagande, tako da jo najbolje označimo s pojmom — političnih strank. »Ta nacionalna zavest — južno od Skoplja pa do Soluna — je tako nestanovitna, da so ne samo posamezniki, temveč tudi cele vasi v teku poslednjih desetletij prehajali od srbske strani k bolgarski in obratno. Nikakega dvoma ni, da bodo oni macedonski Slovani, ki pripadajo Srbiji, hitro postali Srbi, a tisti, ki pripadajo Bolgariji, se istotako naglo preobrazili v Bolgare, in sicer kljub delnemu odporu, ki ga bo povzročal površen uspeh doseganega propagand. Slednje velja zlasti za nekatera mesta (posebno za Veles in Stip), za kmetsko prebivalstvo pa le v manjši meri ali pa sploh ne.« (Cviljić.)

Na dosežanih etnografskih zemljevidih je macedonsko prebivalstvo navadno označeno kot bolgarsko, tako n. pr. tudi na Narodopisni karti Slovanstva v knjigi Niederle, Slovanski svet (slov. prevod Omladine), kjer je le skopsko okrožje navadeno kot srbsko. Cviljić označuje na svoji etnografski karti na podlagi lastnih raziskavanj kot zares srbsko vse ozemlje od Krive Planke mimo Zletova, Velesa, Prilepa, Kruševa na Ohrid, kot zares bolgarsko pa vzhodno Macedonijo do črte Carevo selo, krajine vzhodno od Strumice ter do velikega turškega jezikovnega otoka zapadno od izliva Strume. Sredi teh dveh črt stanujejo prebivalstvo označuje posebej kot narodno neustaljeno z imenom Makedonski Slovani. Na največji Freytagovi Völker- und Sprachenkarte v Mitteleuropa, ki jo je videti tudi v naših izložbah, je akceptirano Cviljićevo stališče, le da so dvomljivi Makedonski Slovani Bolgarom na ljubo označeni kot Bolgari, dasi vendarle še s posebno oznako. A. M.

Inf. Lev Bloudek:

Razmerje države do Sokolstva.

(Merodajnim državnim činiteljem v vpoštevanje.)

Uspehi telesne vzgoje v naših Sokolskih društvih so se pokazali najistojnejše v svetovni vojni.

Takoreko vsi telovadci so morali pod orožje, okoliščina, ki govori zlasti jasno sama za se in ki jo morajo vpoštevati vsi poklicani, merodajni in odgovorni činitelji države, kojim gre ne samo za telesno sposobno branilce domovine, temveč tudi za armado, koje pravnost, narodni duh in ljubezen do rojnine naj bi jamčila za sicer nedosegljivo disciplino in navdušenost, ki jo cenimo pri armadi nad vse druge, še tako potrebne čednosti vojaka.

V tem vlogledu naj zadostuje, da pokažemo na naravnost neverjeten heroizem francoskega vojaka v prvi bitki ob Marni leta 1914., pred vratmi Pariza, na heroizem, ki ga je hipoma ustvarila požrtvovalna, nesebična ljubezen do rojstne grude, heroizem, brez kolega je še danes groza domisliti koncev.

Nismo neskrbni, ako povemo javno v polni zavesti, da stremlja za tako ljubeznijo, za takim heroizmom vse naše sokolsko delovanje. A tako delovanje ni niti enostavno, niti lahko, ni brez neizmernega truda in žrtve.

Ni menda potrebno, da bi navajali v podrobnosti ogromne denarne žrtve, ter žrtvovanje takorekoč vsega prostega časa sokolskih vodilnih mož, žrtve, ki jih doprinaša Sokolstvo v korist poedina, v korist celega naroda. Vsaj zadostuje vsakemu, ki se hoče ali ki se bo morda moral informirati, da si ogle da naše Sokolske dome, njih opravo in naše knjižnice, in premisli, s kolikim trudom si je nabralo toliko inventarja članstvo samo le s pomočjo ozkega kroga svojih najžejjih naklonjencev, in vpoštevajoč obenem sredstva, ki jih potrebujemo za javne nastane, javne telovadbe, tekme in za udeležbo pri tekmah drugih narodov. Vsi ti stroški ne gredo morda v našo zabavo, temveč izključno le v korist naroda, v svrhu stikov z zunanjimi svetovnimi narodi, kojim dajemo na ta način najlepšo priliko za poznavanje naše kulture, naših stremiljenj.

Bili smo v tem oziru dosedaj do skrajnosti požrtvovalni, dobro vedoč, da delamo za svoj rod, za njegov obstoj in procvit, ter zavedajoč se, da ne moremo računati na podporo ali vsaj na naklonjenost tujih vlad. Kajti niti stara Avstrija ni bila slepa in toliko neumna, da ne bi znala kam stremimo in kaj je naš cilj — vsaj govorili in pisali smo o vsem tem ves čas svojega obstoja dosti in javno.

A sedaj, v svobodni, v naši demokratski državi, mora morda postati na-

merje države do Sokolstva povsem drugačno. Sedaj: sami gospodarji v svoji hiši, prinašamo sadove svojega truda na altar svoje domovine, svojega naroda, ki česar naravno sledi dolžnost domovine — države, da pospešuje in podpira Sokolstvo kot junakov cvet, kot nekakšno vzorno predlobo, tečaj za — recimo — vojaštvo, tečaj, ki si ga boljše ne more misliti niti vojaška oblast sama, z vsemi razpoložljivimi državnimi sredstvi.

Ce je telesna in obenem pravna vzgoja potrebna vsakemu narodu že v normalnih časih, je le — ta temveč potrebna v sedanji dobi po končani vojni, v kateri je izkpravelo toliko dragoceno človeškega materiala, torej v dobi, ki zahteva od vseh vzhajajočih apodiktiki, da se ohrani v zdravju in v moči vsaj to, kar nam je še ostalo, ter da se preskrbimo za bodočnost s sposobnim naraščanjem, da harmonično združimo telesno vzgojo in vojaško pripravljenost za obrambo naroda in nad vse druge rojstne zemlje.

Akoravno so na Francoskem spoznali neizmerno pomembnost obvezne telesne vzgoje šele med vojno, so vendar realizirali to spoznanje takoj brez odlašanja in povsem temeljito, dokumentirajoč to spoznanje s predlogom zakona, ki je naslov: »Predlog zakona, ki zavezuje k obvezni telesni vzgoji in k pripravi za vojaško službo.« Naj navedem mimogrede samo nekatere najbistvenije določbe tega zakona, ki, če ni že, bo gotovo sprejet.

1.) Telesna vzgoja je obvezna za vse otroke obeh spolov v Franciji in v njenih kolonijah, v dobi od izpolnjenega 6. do vstete 17. leta, ter je dalje obvezna priprava za vojaško službo od izpolnjenega 17. leta do uvrstitve v polk.

2.) Telesno vzgojo dobijo otroci, oziroma dijaki na vseh šolah, javnih in zasebnih, tudi meščanskih, srednjih in strokovnih, dalje v telovadnih društvih, koje bo država podpirala, kakor tudi v posebnih kurzi, da celo v družinah, kjer bo vzgoja pod državnim nadzorstvom.

V glavnih mestih okrajev in v občinah z nad 5000 prebivalci je občinska uprava dolžna, dati društvom na razpolago igrišče. V to, kakor v svrhu pridobitve potrebnih prostorov, bo država podpirala občine v največji meri s subvencijami in lastnimi zgradbami. Da se zagotovi uspeh zakona, določijo se poseben državni nadzorstvo, ter prevzame država odgovornost in stroške za njegovo.

3.) Priprava za vojaško službo se vrši celo tudi na visokih šolah ter se pooblaste z njo tudi visokošolska in telovadna društva.

4.) Država si pridrži pravico izbire telovadnih učiteljev, ki morajo biti primerno izveščani, ki dobe državne diplome in bodo državni nastavljeni.

Cela akcija je deležna največji naklonjenosti parlamentarnih krogov in je dobila samo pripravljali odbor 300.000 frankov državne podpore.

Nismo in nismo bili nikoli za posnemanje tujih šeg, a v ravnanju navedenem oziru smemo smelo povedati, da je naše prepričanje, da moramo posegati po vzorih naprednih narodov, kojim se gre istotako, kakor nam, za daljši varni obstoj, napredek in procvit.

Da bo popolnoma jasno brez velikih besedi: V Avstriji smo bili narod zase, narod proti državi; vse, kar smo hoteli in kar smo storili, sebi in domovini v korist, je bilo v škodo in propad države. Zato je imela država za nas interese samo v nasprotnem smislu. Takrat se nismo mogli nadejati naklonjenosti in podpor — a mi jih tudi nismo nikdar pričakovali! Sli smo vselej svojo ravno, po sokolskih načelih strogo začrtano pot, ne ozirajoč se ne na levo, ne na desno, za edini svojim jasnim ciljem, za srečo domovine.

A sedaj je položaj povsem drugačen; razmerje Sokolstva do države je sedaj kakor razmerje sina do očeta in sicer kakor najprirednejšega, najzmožnejšega sina, brez kojega sodelovanje in podpore — bodisi posredne ali neposredne, prostovoljne ali prisiljene — ne bo oče nikdar popolnoma varen, ne bo nikdar popolnoma uspeval. V lastni domovini pridobimo vrline Sokolstva v prvi vrsti, da, izključno le v korist države; vsaj vzgaja Sokolstvo izpopolnjenost številnih junakov, ne le naravno, temveč in posebno telesno tako, da pride gotovo 80% telovadcev k polku že kot govorci vojakov.

V tem vpogledu naj navedem še na kratko, kako visoko cenijo Francozi telesno vzgojo, kako stremijo — zdaj po bridki izkušnji in po nenadomestljivih izgubah — naravnost z elementarno silo za tem, da ozdravijo od groznih ran, ki jih je zadela strašna, krvava vojna, vsaj svoj naraščaj, svojo edino nado, za bodočnost.

Že dne 14. oktobra 1918 je bil soglasno sprejet predlog zakona, ki so ga stavili predsednik republike, predsednik ministrstva, finančni minister in ministar za uk, glaseč se: »Naj se dovoli na račun vojnega ministrstva 1.500.000 frankov za izpopolnjevanje organizacij, ki so potrebne za strokovni in praktični pouk v telesni vojaški in narodni vzgoji.«

Tako na Francoskem, kjer je bila ureditve telesne vzgoje že do predvojne časa pravzaprav brez organizacije. Glavno delo se je prepustilo družinam, ki pa so večinoma to delo precej podcenjevale. Solska telesna vzgoja je bila na precej nizki stopnji, posebno vsled nezadostnih prostorov pri šolah na deželi. In telovadna društva so krenila pogostoma na pota politične propagande, namesto da bi gojila sistematično telesno vzgojo.

A pri nas je — hvala plemeniti sokolski ideji in organizaciji — tudi vse to urejeno drugačno. Zato pa ne dvomi-

mo niti v najmanjšem, da bodo tudi naši merodajni krogi spoznali neizmerno važnost take vzgoje, ter da bodo pri tem zlasti spoštovali posebne naše razmere, razvoj in dolgoletno uspešno delovanje Sokolstva, ki zasluži v primeri s francoskimi razmerami temvečja vpoštevanja in priznanja.

Naš Sokol nadomestuje že zdavnaj popolnoma vsako šolsko telovadbo in visoko nadkriljuje vojaško telesno vzgojo, — vsaj so že od nekdaj Sokolitelovadci najboljši vojak. In kakšen razvoj, kakšen napredek smemo pričakovati sedaj v svobodnih razmerah, ko nas ne bo ob vsakem koraku vlačila birokratska, sovražna copka nazaj, temveč, ko bo — kakor trdno upamo — država podpirala ta najnarodnejša društva z vsemi sredstvi.

Na obvezni, prisiljeni obisk naših telovadnic pa nikakor ne reflektujemo, tudi takrat ne, če bo morda ta obisk določen postavnim potom. Nasprotno! Branili bi se do skrajnosti, ker bi tako sredstvo nasprotovale temeljnemu načelu »celih svobodnih mož.« Hočemo ostati in sigurno tudi ostanemo zvesti svojemu plemenitemu programu v vsakem oziru v vseh podrobnostih, ostanemo Sokoli! A Sokolstvo zasluži že kot tako najizdatnejšo vladno podporo, posebno pa društva, ki se zamorejo izkazati ne samo z izpopolnjenimi številkami celokupnega članstva, temveč z dejanskimi uspehi in z zadostnim številom izvršujočih članov. Saj bi v slučaju uvedbe zakona o obvezni telovadbi bi francoskem vzgledu Sokolstvo neizmerno olajšalo delo državnim komisijam ter prihranilo le — tem mnogo stroškov.

Posebne važnosti je še okoliščina, ki jo dvakrat podčrtavam, namreč, da nudi Sokolstvo svojim članom možnost telesne vzgoje ne samo do 20. ali 21. leta, torej ne samo »rekrutom, temveč tudi »starim vojakom« do skrajne starostne meje, vojakom — rezervistom, brez kojih sodelovanja v času sile ni vojske niti misliti.

Zadeva bi se dala rešiti pri količkah dobri volji in če se zavedamo ogromne odgovornosti napram narodu in državi, prav enostavno:

Država naj podeli vsem sokolskim društvom, kojih delovanje odgovarja vsem zahtevam (državno — a nikakor ne izključno le vojaško nadzorstvo), pravico javnosti v zmislu postave in določi primerne prispevke iz državnih sredstev. Nismo optimisti v takih zadevah, vemo, da imamo do take, če tudi tako zaželeno rešitve — za enkrat še ideale — še jako daleč, a smatramo za svojo narodno dolžnost, da opozorimo z vsem povdankom na važnost in nujnost omenjenega vprašanja.

Odgovornost pred prihodnjimi rodovi ne zadene nas! Gre se nam pa za takojšnjo pomoč, za omožgane neposredno predstojajoče dela, da gre se nam po vsej pravici tudi za terjatev iz minulih časov, terjatev za delo, ki smo je že izvršili v korist naroda.

Ako pa hočemo napredovati povoljno in v vsakem oziru — in to smatramo ne samo za svojo, temveč za dolžnost cellega naroda, ter v prvi vrsti za dolžnost vseh poklicanih merodajnih mož, kojim smo izročili usodo domovine, države — moramo gledati telesno vzgojo zadostiti pred vsem drugemu najpomembnejšemu pogoju, t. i. odločno zahtevati primerno velike, vzorno opremljene in vsem higijskim zahtevam sedanje dobe popolnoma odgovarjajoče telovadnice ter letna telovadišča.

V te namene smo že dopinesli in doprinašamo že celo dolgo vrsto let ogromne denarne žrtve ter žrtve osebne prostosti, prostovoljne davke državi v korist, kakor nobeno drugo narodno društvo. Ne skrbimo samo za telesno vzgojo, nudimo temveč svojim članom tudi priložnost za duševni razvoj, gojimo po možnosti godbo in petje, izobrazimo narod brez razlike stanu in poklica, netimo pri vsem članstvu požrtvovalno, nesebično, čisto ljubezen do domovine.

Uspehi? Ozrite se po dejanih našega članstva, po njegovi sposobnosti in porabnosti tako v zasebnem življenju, kakor v vrstah braniteljev domovine, ter sodite nepristransko! Pričakuemo sodbu z mirno vestjo, zavedajoč se, da smo storili vse, kar zamore zahtevati tudi naistotni sodnik. In kakšni bi bili naši uspehi, če ne bi bili ovirani vsled absolutno neodgovarjajočih, neprimernih in nezadostnih prostorov? Iz dejstva, da uspevamo vkljub vsem zaprekam, vsem težavam, takekako osamljeni — saj se nas izogibale celo precejšnji del takozvane inteligence — da rastemo in dajemo narodu najlepše ljudi, presodite moč sokolske ideje, moč idealov, ki nas vežejo v bratski ljubezni, v slogi pri skupnem delu za narod.

Telovadba članov in članice, telovadba šolskega naraščaja obeh spolov in obrtnega naraščaja dva- do trikrat na teden, vrhutega številne seje in posvetovanja, danes v odboru društva, jutri v župi, včeraj v vadijskem zboru, v različnih odsekih itd. Ali si zamorete sploh predstaviti velikost žrtv, ki jih doprinašajo vadijci, na kojih ramah sloni vse to ogromno delo? Ali veste, da ti krasni, do skrajne meje človeške možnosti nesebični ljudje nimajo celi teden dan za dnevom niti ene proste ure od 8. zjutraj do 10. ponoči.

In kdo iz milijonskega naroda ve za vse to kot maveli marljivo delovanje, kdo za uspehe, kdo omeni mero take nesebičnosti in takega žrtvovanja, čisto narodnega brez, najmanjše zahteve po hvaležnosti, da, niti po priznanju?

Takšno je sokolsko delo, narodno delo v pravem smislu besede, delo brez primere, po plemenitem načelu očeta Sokolstva: Niti dobička, niti slave! Zavedajoč se polne opravilnosti svojih zahtev, nadeja se Sokolstvo, da

bo delo, katero je izvrševalo z naravno silnim uspehom tudi v nainosodnejših, najhujših časih, vendar le dočakalo ne samo vladnega priznanja in državnih izdatnih podpor, temveč tudi priznanje najširše javnosti, ker samo iz popolne organizacije telesne vzgoje nam izide omajana, zdrava generacija, ki bi zamogla vzdržati vsaki morebitni naval in zmagači v borbi jugoslovanskega naroda za svoje častno mesto v Evropi in v svetu.

V zdravem telesu bo zdrav duh in ta zdrav duh bo naš sigurni voditelj na poti do slave in sreče jugoslovanskega naroda.

Je skrajni čas! In kličemo torej z vsem povdankom vsem poklicanim činiteljem: »Storite svojo sveto narodno dolžnost!«

Politične vesti.

NEGOTOVOST.

Nek tujakšnji list je v soboto prinesel iz Ljubljane datirano nepotrjeno vest, da bo naša meja z Italijo Rošavremičica - vrh Nanosa - goriska meja, tako da bi Idrija pripadla nam, istotako Posojna, Hrušica in Vipava Lahom. Vest je prinesel iz Trsta nek gospod, ki pravi, da je tako sporočil dr. Rybač iz Pariza. Dosejel še ni nobene odločitve. Javljena meja je verzija, ki je med drugimi predlagana. Odločitve še ni in bo najbrže padla še le v teku 2 tednov.

KOLIKO JE BILO UDELEŽENCEV PRI SOC. DEM. SPREVIDU PRVEGA MAJA?

Nočemo polemizirati s »Naprejem«. Tudi mi niti najmanj ne zavidamo »vlekiškega slavja« 1. maja, o katerem je tako prepričan. Če misli, da je bilo to nekaj tako ogromnega, mu je to svobodno in kdor ni spreveda videl, sme tudi verjeti, če hoče, ne samo 15, ampak 150 tisoč udeležencev. Da pa ne bodo kateri naivnejši bralcev mislili, da smo mi napačno poročali in da je »Naprejem« ogorčenje resno, samo povzimo: Socijaldemokratski sprevid je segel, ko je bil po dolgem prerivanju razvrščen, od hotela »Slon« do Bavarkega dvora v celi dolžini Dunajske ceste. Če bi bili korakali v gostih in širokih četah, bi ta dolžina spreveda zadostovala tudi za 20.000 ljudi. No, bilo je drugače. Sprevid je okrog 40-50 kolesarjev že samih zavzelo toliko prostora, kakor cela kompanija ljudi. Potem je prišla deca, ženske in druge posamezne skupine, vsaka daleč vsakebi, raztegnjeno, tako da ni bilo v sprevidu niti 4000 ljudi. Seveda, če štejete v sprevid vse radovedneže, ki so stali kakor vsak drug praznik po cestah, potem bi morda našli 8-10.000, drugače pa ne. No, to je postranska stvar za nas. Da mora »Naprejem« delati tamtam, je itak razumljivo, ker je agitacija že mesec prej bobnala, da bo iz širne domovine bogvekoliko udeležencev, ki jih je videl pozneje samo »Naprejem« poročevalec, drugi pa ne. — Tudi na onem slavnem shodu pred Mestnim domom pred 14 dnevi je bilo 800 do največ 1200 ljudi (ker je udeležba fluktuirala), »Naprejem« je pravil, da jih je 6000! Itd. Sprevid NSZ ni bil pripravljen, vendar je pa napolnil vso ulico od Šelenburgove ulice do gledališča v celi širini. Naj potem »Naprejem« sam izračuna, koliko je bilo ljudi, mi se s temi možakarji ne bomo prepirali. Samo to še konstatiramo, da se gospodje pač zalestavajo vsak dan v nas, z VLS se pa pobotavajo sproti. Ta jih sme blati, kolikor se ji zljubi. Ali je to dogovor? Nam sicer vsejedno.

(Naša izvirna poročila.)

DOJEM PRVE WILSONOVE REŠKE POSLANICE V BEOGRADU.

Beograd, 3. maja. Wilsonova deklaracija je napravila na tujakšnji politične kroge vrlo dober utisk. Ona vsebuje, čeprav ne expressis verbis, vendar izjava ameriškega predsednika, da smatra londonski pakt za neveljavno in krivičen akt napram novi jugoslovanski državi. Res je, da skuša Wilson ustvariti med londonskim paktom in pravičnimi zahtevami Jugoslovancev nekakšen kompromis, da izrecno nastopa le proti onemu delu londonskega pakta, ki se tiče Dalmacije. Ali že v tem tiči ogromen politični pomen Wilsonove deklaracije, katere posledice so v tem trenutku še nedozirne. Wilsonov nastop v vprašanju Reke pa je tako oster afront proti Italiji in njenim aspiracijam, da ni izključeno, da se bo ustvarila povsem nova politična situacija, katere razvoj bi mogel, če pristopijo še druge okoliščine, postati za nas ugoden. Reško vprašanje smemo smatrati za rešeno v neprilog Italijanom. Vsi italijanski poskusi z raznimi presenetljiv, akcijami izšli iz Pariza, da konferenca povsem odloči po želji Italijanov bodo ostali brezuspešni. Mir brez Amerike ne more biti počen. Wilson ne podpiše takega mira, kakor ga hočejo Italijani. V tej konstataciji moramo za enkrat videti glavni in največji pomen Wilsonove deklaracije. Kakor sem izvedel, se je v vseh ministrski svet, ki je razpravljal o novi situaciji ter storil potrebne ukrepe.

DELO ODESKA ZA AGRARNE REFORME.

Beograd, 4. maja. Odešek za agrarno reformo Narodnega Predstavništva je danes nadaljeval svoje delo. Minister dr. Poljak je v seji razvil svoj obširen program, ki je v vseh točkah razložen.

Velika večina odeška je sprejela ministarstva izvajanja z živahnim odobravanjem. K načelni uredbi, katero je svojčas izdelal ministrski svet, je odešek dodal več izpopolnjevalnih predlogov, o katerih se sedaj razpravlja. Odešek bo končal svoje delo že tekom tega tedna.

NADALJEVANJE DELA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

Beograd, 4. maja. V sredo se bodo pričele znova seje Narodnega Predstavništva. Prva seja bo le formalnega značaja, ker je 7. maj kot Jurjev dan narodni praznik in se bodo vršile velike manifestacije za pravično rešitev naših teritorialnih vprašanj.

PROTI HUIJSKAČEM.

Beograd, 4. maja. Čuje se, da je pričakovati v najkrajšem času naredbo vrhovnega komandanta, ki proglasa za vse vojno ozemlje, to je za nove kraje monarhije, Crno goro, kompetenco vojnih sodišč za dejanja, naperjena proti vojni sili države, za zločine na železnih in prometnih sredstvih, umor, rop, požig ter za zločine javnega nasilstva proti javnim napravam in končno za zločine, naperjena proti obstoju in integriteti države. Vsa ta dejanja bodo sodila vojna sodišča po strogih predpisih vojnega kazenskega postopanja. Vrhovni komandant se je s to naredbo poslužil zakonske pravice na novem ozemlju, ki ga na zunaj ščitijo čete mobilizirane armade, proti sovražnikom države, ki jih naši neprijatelji sistematično pošiljajo v naše kraje. Istotako hoče vrhovni komandant zaščititi tudi velike interese prebivalstva, ki ponekod naravnost neznosno trpi, ker so se temni elementi nečestno razpasili ter ogrožajo osebno varnost in varnost imetja. V tem oziru je posebno važno, da je postavil vrhovni komandant opasne tatvine na železnice pod jurisdikcijo vojnega sodišča, kar bo omogočilo, da se prične sistematični boj proti sedanji nesigurnosti vsega prometa. Parlament bo imel svojočasno priliko, da v celi zadevi spregovori in eventualno sklene odredbe, na podlagi katerih se bodo mogla dati civilnim sodiščem dovolj jaka sredstva za boj proti elementom, ki groze postati prava opasnost za notranji mir in red, ako se jim pravočasno ne stopi na pot.

SMRT ČESKEGA GENERALA NA POVRATKU V DOMOVINO.

Praga, 4. maja. Češki general Stepanek, ki se je pred par dnevi na potu iz Rusije ustavil v Italiji, je danes zjutraj z aeroplanom odletel z dvema češkima častnikoma iz Vidma proti domovini. Proti podnevu je bil nad Bratislavo in ko je hotel ravno pristati, je nastal močan veter, ki je prevrnil aeroplan. General Stepanek in tovariši so padli iz visočine kakih sto metrov na zemljo, pa so bili na mestu vsi trije mrtvi.

PREMOGOKOPI V TRBOVLJAH IN HRASTNIKU REZERVIRANI ZA NAŠE ŽELEZNICE.

Beograd, 4. maja. Kakor izve naš dopisnik, je sklenila vlada, da rezervira velik del produkcije premožnikov v Trbovljah in Hrastniku za potrebe železničarjev. Od dosedanje produkcije bodo v bodoče dobivale železnice v Sloveniji 30%, na Hrvaškem 28%, a železnice v bivši kraljevini Srbiji 12%. Razdelitev tega premoga bo poverjena posebnemu komisariju ministrstva za promet. Ostanek 30% dosedanje produkcije bo ostal za privatne potrebe v Sloveniji in na Hrvaškem. S produkcijo nad 200 vagonov dnevno razpolaga ljubljanska vlada po svoji previdnosti.

VESTI O NAŠIH VJETNIKI V ITALIJI.

Beograd, 4. maja. V najnovejšem času prihajajo semkaj zelo žalostne vesti o položaju naših vjetnikov in internirancev v Italiji. Italijanske oblasti stopajo posebno z našimi vojnimi vjetniki zelo okrutno ter jih postavljajo v isto vrsto, ali pa še na slabše, kakor Nemci in Madžari. Karakteristično je, da drže češke in poljske vjetnike v Italiji v posebnih taboriščih, kjer so primeroma dobro oskrbovani, jugoslovanski vojni vjetniki pa so nastanjeni skupno z Nemci in Madžari, v slabih lesenih barakah pod povsem barbarskimi okoliščinami. Italijani sicer dovoljujejo ženskam, da smejo stanoovati v nekakih podzemskih stanovanjih, a ker dobe le 2 do 3 litra dnevnega, morajo v očiščeni dragini, ki vlada sedaj po celi Italiji, pogosto pomreti gladu. Tudi interniranci so brez vsakih sredstev, ker so jim odvzeli italijanska vlada in italijanske oblasti vse pravice. Sploh se obnašajo italijanske oblasti zelo objestno in kjer le morejo, kršijo pravice naše države. V več slučajih so iz potnih listov izčrtale uradno ime kraljevine SHS, in zapisale samostalno ime bivše kraljevine Srbije. Naša vlada bo podvzela ponovno ostre korake pri Antanti, da olajša neznošen položaj naših bednih vjetnikov in internirancev v Italiji.

BLAGO IZ AMERIKE ZA JUGOSLAVIJO.

Beograd, 4. maja. V Solun je dospela večja množina vsakovrstnega blaga iz Amerike, največje manufakture, platna, čevljev in silneha blaga. Interesanti naj se obrnejo na beogradsko trgovsko zbornico glede informacij o ceni in drugih okoliščinah. Vzorci so istotam na razpolago.

POLEMIKA.

Beograd, 4. maja. »Demokracija«, ki izhaja v Beogradu, je pričela včeraj s ostrimi napadi na staroradikalno agitacijo v Bosni, kar je vzbudilo v krogih staroradikalcev veliko pozornost in ogromno ogorčenje. Kakor se govori, re-

čunajo staroradikalni krogi s tem, da jih bo v Narodnem Predstavništvu podpirala dr. Korošćeva grupa. Ta njihova domneva pa ne stoji baš na najtrdnjših nogah.

PROSLAVA JURJEVEGA DNEVA.

Beograd, 4. maja. Z ozirom na manifestacije, ki se bodo priredile na Jurjev dan, piše »Samouprava«: »Z ozirom na ono, kar dela predsednik g. Wilson v tem trenutku za nas in našo narodno stvar, je naša narodna dolžnost, da tudi mi pričnemo z energičnim narodnostnim delom. Italiji je treba odgovoriti z energičnim gibanjem z naše strani. Kakor smo poučeni, temelji to gibanje, ki se je uvelo, na glavnih faktorjih naše države. Predstavnik vseh naših narodnih društev in korporacij se pozivljajo, da na Jurjev dan prirede veliko narodno skupščino pod milim nebom ter da izjavijo: 1.) Zahvalo predsedniku Wilsonu za obrambo pravic našega naroda in zemlje in 2.) še enkrat jasno in glasno povedo celemu svetu, da mi ne moremo stopiti v nikaka pogajanja, kadar se hoče razpravljati o spornem vprašanju le najmanjšega dela naše rodne grude in našega naroda. Uverjeni, da bodo meščani in meščanke našega lepega Beograda pokazali svojo veliko patriotsko dolžnost, jih pozivljamo, da enodušno in v mnogobrojnem številu pridejo na skupščino, na katero bodo še posebno opozarjali od pripravljajnega odbora izdani proglasi. — V istem tonu pisalo v beogradski listi in agitirajo za tem izpopolnjenšo manifestacijo za naša narodna prava.

Zanimiv štrajk in protištrajk v Osijeku. Predpreteklo nedeljo je bil izbruhnil v Osijeku generalni štrajk, ki je trajal do 2. maja. Delavci so bili zapeljani v štrajk v politične svrhe. Osješko meščanstvo je organiziralo protištrajk in nadomestilo delavce v vseh javnih in privatnih podjetjih. Društvo inženirjev in arhitektov je vzdrževalo delo v plinarji in vodovodu, gospodinjstvo društvo je prevzelo mostno aprovizacijo, dijaki so stregli po gostilnah in kavarnah in vozili tramvaj. Vse je funkcioniralo v redu, da se ni opazilo, da je generalni štrajk. Profesorji so prižigali cestne svetilke in baron Adamović je vozil tramvaj. Sedaj je zopet vse v redu.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Na fronti Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 3. maja opoldne iz uradnega vira: Ponoči je bil na koroški fronti mir. Danes opoldne so Nemci obstrlevali Sv. Marjeto in Galicijo. Lezene mostove čez Dravo smo razstrelili. Pri Področici topovski bol.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 4. maja ob 11. iz uradnega vira: Danes ob 4.5. so Nemci po močnem topniškem ognju napadli naše postojanke na Gračnici in našo levo krilo prišli, da se je umaknilo. Severni del Karavanskega predora držimo. Suhl vrh je v naših rokah. (Gračnica se imenuje do 1359 m visoki greben, ki se dviga od Področice proti zapadu. 1360 m visoki Suhl vrh pa se dviga med 1836 m visoko Golico in krajem Področica). — V vzhodnem delu Koroške so Nemci obstrlevali naše predstraže pri Sv. Marjeti in pri Selu in potem napadli z močnimi četami. Boj še traja. — Pri Spodnjem Dravogradu so naše čete zavzele po hudem boju St. Lovrenc. Sirotni vrh in pa Rosovo kočo ter zaplenile eno strojico. — Na Štajerskem je položaj neizpremenjen.

Nemci na Koroškem imajo premoč. Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 4. maja ob 7. zvečer iz uradnega vira: Nemci so nadaljevali napad na Področico in zavzeli severni izhod predora. Naše čete so se umaknile na greben Golice in Klene. Pri Sv. Marjeti so Nemci napredovali, zavzeli so Sv. Marjeto po hudem boju ob 4.5. zjutraj in napadli potem Apače, katere so vsled premočnega pritiska morale naše čete prepustiti sovražniku ob 4.5. opoldne. Na ostali fronti položaj neizpremenjen.

Nemški poročila. LDU Celovec. 3. maja. (DKU) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora priobčuje nastopna uradna poročila o položaju: Dne 3. maja ob 12. uri: Jugoslovani so razstrelili most pri Lipici. Sicer je položaj neizpremenjen. — 3. maja ob 17. uri: Položaj se v splošnem ni izpremenil. Vzdolž vse fronte traja ogenj sovražnega topništva. Razen mostu pri Lipici so razstrelili Jugoslovani tudi dravski most pri Dulah. Oba mosta sta bila šele pred kratkim poravnjena.

Čiščenje LDU Sarajeva. 3. maja. (Uradno) Zadnje dni se je opazal v Sarajevu med socialistično levico pokret v boljševički smeri. Njihovo glasilo »Glas Slobode« je zadnji čas odkrito zahtevalo diktaturo proletarijata. Tem domačim boljševikom se je pridruživlo nekaj tujerodnih elementov, ki jih je spravila v Bosno bivša avstro - ožrska vlada in ki so bili pred prevratom najhujši pristaši reakcionarnega režima. Danes so se iz mrznje do naše narodne države vrinili med socialistično delavsko stranko, kjer delujejo skrajno hujkajoče in razdirajoče. Posrečilo se jim je privedi delavce tako daleč, da so stopili dne 30. aprila v stavko. Par sto teroristov je prisililo delavce vseh večjih podjetij, da so ostavili delo. Njihov namen, da zapeljejo tudi delavce pri vodovodu in v plinarji, jim je preprečila uprava s tem, da je dala oba zavoda vojaško zastražiti. Meščanstvo in veliki del delavstva je razglasilo neutojala. Državna oblast je razglasila nato

nad Sarajevom preki sod. Vojaška policija je zasedla uredništvo »Glasa Slovence« in zaplenila spise. Aretirala je tudi najnevarnejše voditelje teroristov. Vsi ti ukrepi so se izvršili v redu in brez spopadov. — Praznovanje 1. maja se je vršilo po vsi Bosni in Hercegovini brez izredov. Včeraj so se stavkajoči delavci vrnili na delo.

Ven! LDU Sarajevo, 3. maja. Ker se je opazilo, da so mnogi tuji, ki jih je importirala v Bosno bivša avstro-ogrška uprava, nočejo sprijazniti z novim političnim položajem, ampak rujejo dalje proti kraljevini SHS, je sklenila bosanska zemaljska vlada, da v najkrajšem času vse te sumljive elemente spravi preko meje Jugoslavije in na ta način ugotovi ponovno izraženim željam časopisja in javnosti.

Papir brez vrednosti. LDU Zagreb, 3. maja. Ban je izdal naredbo, ki prepoveduje uvoz bankovcev, žigovanih od italijanskega narodnega sveta na Reki.

Pettisov kilogram sladkorja ukradeno na južnem kolodvoru v Zagrebu. Iz Češke je prišel sladkor v Zagreb. Plombirani vagoni so dospeli neotaknjeni. V Zagrebu pa so odkinili plombe s petih vagonov in ukradli pet tisoč kilogramov sladkorja, ki so ga razprodali privatnim strankam. Deželna prehrana ima škode 40.000 K. Deset lopovov so prijeli. Polovico ukradenega sladkorja so se dobili pri raznih strankah. To so razmere!

Zaplemba vseh zalog moke v Osijeku. Mestno poveljstvo v Osijeku je postavilo pod prodajno zabrano vse zaloge moke, ki se nahajajo v osječkih mlinih. Te zaloge znašajo na tisoče vagonov.

Neodrešena domovina.

Brez komentarja. Danes nam v roke došla »Klagenfurter Zeitung« z dne 9. aprila t. l. je priobčila iz Ljubljane z dne 7. aprila datirano brzojavko, ki se v prevodu glasi tako - le:

Ljubljana, 7. aprila. Po tukajšnjih vesteh se je posrečilo generalu Segreju od vrhovnega vojnega sveta v Parizu baše dobiti dovoljenje, da se mu poveri določitev meje med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo. Ta korak smatramo za važen uspeh italijanske - nemškega sodelovanja. Nemško-nacionalne stranke v Avstriji so naprosile generala Segreja, naj pobija jugoslovanske težnje na Stajerskem in Koroskem. Pravilno spoznavajoč, da bi težave, ki bi se tam kaj delale Jugoslovanom, razbremeni-tele italijanske postojanke ob zapadni meji Jugoslavije, je general Segre ustanovil v Mariboru italijan, komisijo, ki vzdržuje kar naložijo zvezo z vsenemškimi krogi v Jugoslaviji in ki je ustanovila posebno sporočevalnico.

Nemške priprave za napad na Velikovec. Ljubljanski dopisni urad poroča: Dne 14. aprila je bila v Celovcu pri nemško - koroski deželni vladi seja, katere so se udeležili poleg vladnih močitev tudi člani »Soldatenrata« ter zastopniki od Nemcev zasedenih slovenskih občin itd. Posvetovali so se, kaj storiti, ker se kljub priganjanju in prigovarjanju k »Volkswehr«, oziroma k »Alarmkompanij« javlja premalo domačinov. Sklenili so, mobilizirati letnike 1896-1900. Za mobilizacijo je bilo že vse pripravljeno, tako da bi bilo treba samo še brzojavno izvršiti vpoklice. Sprejet je bil sklen, da bodo Koroski izvršili vpoklice na lastno roko, ako bi dunajska vlada njihovu predlogu ne pritrdila. Koroski Nemci so ob vseh svojih frontih že tedaj pripravljali mnogo vsakovrstne municije. Prav izdatno množino so dobili od Italijanov. Od Italijanov dobljena municija je bila kot »Bergrute« spravljena v St. Vidu ob Glini. Koroski Nemci so si priskrbeli veliko število strojin in jih porazdelili tako, da jih je dobila vsaka stoltnja 9 do 12. Svoje vojaštvo so pomnožili z »Alarmkompanijami«. Da se pripravljajo na napad, je bilo očito že tedaj. Ni pa bilo dognati, kdaj nameravajo udariti.

Velikovec. LDU Celovec, 2. maja. (DKU) Tiskovni urad koroskega deželne odbora poroča: Situacijsko poročilo ob 9. jutraj: S protinapadi naših izbornih čet z vzhoda in severa so bile danes v jutro zavzete trdovratno branjene in močno utrjene postojanke velikoveškega mostišča Črnega grada. Sovražnik se je na mnogih mestih še krepko upiral. Podpolkovnik Hülgerth, ki je napad osebno vodil, je telefoniral ob 9. uri 10 minut polpodne, da je bila na velikoveški mestni hiši razobešena rdeča - belo - rdeča zastava.

Nemška nasilja v velikoveškem okraju. Ljubljanskemu dopisnemu uradu se poroča: Na Diekšah so nemški vojaški hudo pretepli nekega Schwarza ter ga potem odpeljali v Vovbre. Ako bi mu ne bili prišli na pomoč orožniki iz Diekš, bi ga bili ubili. — K nekemu slovenskemu kmetu v Krčanju, občina Grebini, je prišlo sedem nemških vojakov in ga obdolžili, da ima jugoslovanski denar. Kmet je trdil, da je njegov denar žigovan v Nemški Avstriji. Moral ga je pokazati. Nemški vojaški denar — bilo je 16.000 kron — preledovali in preštevali, potem pa so ga kmetu siloma vzeli. — Govorijo se, da so nemški vojaški posestnika Skofica iz Važenberka napadli, hudo pretepli in ga na pol mrtvega odgnali.

— Iz Kobarike nam poročajo: Svoječasnno so slovenski listi poročali, da so se kobariška dekleta v velikem številu vdeležila varite-predstave, ki so jo priredili italijanski častniki v Kobaridu. Konstatujemo, da so se vdeležile te predstave te-le gospodične: 3 De-vetkova, 2 Zariljevi, 1 Pa-

lisca in 1 Kavs, torej v celem 7 deklet. Ostalim narodnim dekletom se je torej delala velika krivica, ker se je pavšalno trdilo, da so bile prisotne mladane vsa kobariška dekleta.

Dr. Machiedo se je vrnil v Zader. Iz Splita poročajo, da se je vrnil v Italijo v Zader dr. Jerko Machiedo. Predsedstvo laškega ministrstva mu je dovolilo povratek izjemno radi težke bolezni njegove žene.

Zavezniki.

Prvi maj v Parizu. LDU Versailles, 3. maja. (DKU) V proslavo prvega maja je včeraj mirovala delo v vsi Franciji. V Parizu je poteklo predpoldne popolnoma mirno, šele proti polpodnevu so se začele polniti ceste. Proti drugi uri popoldne so se začeli pomikati proti notranjemu mestu prvi demonstracijski sprevodi. Redarji in čete so skušali zapreti dohod do Place de la Concorde, kjer so nameravali manifestirati. Kordon so delno prodrl, prišlo je do spopadov v bližini cerkve Madeleine. Ti spopadi so trajali do poznega večera na različnih krajih notranjih boulevardov ter so narasli do resnih bojov v bližini opernega trga. Nastopila je tudi konjenica, padli so strelci. Demonstranti so uporabljali različne metalne predmete. Posebno silni so bili spopadi na vzhodnem kolodvoru, čigar dohod so bili zagrani, tako da so morali redarji in čete započeti pravcato oblegovanje. Boji so trajali od 5. do 6. zvečer. Ob 8. je bil mir zopet vzpostavljen. Vsega skupaj je bilo ranjenih 250 redarjev, med njimi 50 precej težko. Aretirali so 30 oseb.

Post festum. LDU Versailles, 3. maja. (DKU) Pariški večerni listi javljajo naznanilo policijske prefekture, da čete, ki so imele včeraj nalog, vzdrževati red, niso imele s seboj streliva, policija pa da ni imela revolverjev. Torej ran od strelca ni povzročila niti policija niti vojaštvo. Ranjenih je 428 policijskih uradnikov. Večino aretiranih manifestantov tvorijo baje inozemci.

Pobojanje. LDU London, 3. maja. (ČTU) Wilson in Clemenceau se bosta pobotala, nakar bosta Amerika in Francija pri mirovnih pogajanjih postopala popolnoma enotno. Wilson je predložil Clemenceauu redovito podpisani dokument, s katerim se Amerika zavezuje, da bo Francijo na konferenci branila pred napadi, ki so naperjeni proti njenim interesom.

Zmeda v Španiji. LDU Madrid, 4. maja. (DKU) Agence Havas poroča: Maura je ponudil kralju demisijsko celokupnega kabineta. Vladar jo je odklonil in zagotovil Mauri svoje trajno zupanje. Na zahtevo vlade je podpisal dekret, po katerem bo zbornica razpuščena in vpoklicana nova zbornica, za katero bodo volitve prvo nedeljo meseca junija.

Tudi na Portugalskem. LDU Lisabona, 3. maja. (DKU) Agence Havas poroča: V ponedeljek in torek bi imela izbruhniti nova vstaja. Ker pa je vlada o tem izvedela, se je poizkus izjalovil. Nekatero osebo so aretirali ali deportirali.

Mirovna konferenca.

Wilsonove točke in Tirolci. LDU Dunaj, 2. maja. (DKU) Uradno se poroča: Kabineti svet je v svoji današnji seji sklenil nastopno: Predsednik Zedinjenih držav je izjavil italijanskemu ministru predsedniku, da soglasja z londonsko pogodbo glede mej med Italijo in Nemško Avstrijo, tedaj glede aneksije nemškega Južnega Tirolskega po Italijanih.

Temu nasprotno izjavlja nemško-avstrijska vlada: 1. Izjava predsednika Zedinjenih držav je nezdržljiva z onimi demokratičnimi načeli, ki jih je svoječasno naznanil predsednik med vojno in na podlagi katerih je bilo bojevanje ustavljeno in premirje sklenjeno. Po izmenjavi not, ki se je vršila povodom sklepanja premirja, je bila sicer sprejeta točka 10. od 14. točk predsednika, ne pa točka 8., ki izjavlja, da se morajo meje Tirolske ugotoviti po jasno razvidnih črtah narodnosti, 2. Italijansko kraljestvo utemeljuje zahtevo po Nemškem Južnem Tirolskem po čisto strateških vidikih. Ti vidiki pa ne morejo upravičiti aneksije čisto nemških dežel po Italiji že raditega ne, ker bi že etnografske meje med Nemci in Italijani na Tirolskem popolnoma zadostile stratežnim interesom Italije. Nemško-avstrijska vlada je že pred doli časom predlagala italijanski vladi, da naj Nemško Južno Tirolsko ostane državno-pravno in gospodarsko sestavni del Nemške Avstrije, v vojaškem pogledu pa, da naj se nevtalirizira na način, da se varujejo strateški interesi Italije na enak način, kakor če bi se anektiralo ozemlje do Brennerja. Nemška vlada ugotavlja, da Italija in njeni zavezniki niso nikdar odgovorili na te predloge. 3. Nasproti trditvi, da bi se morlo Nemško Južno Tirolsko rešiti tujega gospodstva, ako bi se Nemška Avstrija odrekla spojitvi z Nemčijo, ugotavlja nemško-avstrijska vlada, da ji ni nikdar kaka asociirana vlada predlagala, da naj se odreče spojitvi z Nemčijo pod pogojem, da ostane Nemško Južno Tirolsko pri Nemški Avstriji. Ako pride Nemško Južno Tirolsko pod Italijo, ostane od Tirolske samo osek kos, ki mora potem brezpogojno in neposredno pripadati Nemčiji. S tem bi bila možnost obstoja Nemške Avstrije kot samostojne države zopet bistveno prikrašljena. Nemška Avstrija bi bila še tam bolj prisiljena k spojitvi z Nemčijo.

Nemška mora podpreti, LDU Krakov, 3. maja. (DKU) »Gazeta« poroča po listu »Kuryec Warszawski« in

Pariza: V primeru, da Nemci ne bi podpisali mirovne pogodbe, je Antanta odredila vojaške priprave. Na dostaji v Versailles je poseben vlak pripravljen, ki bi odpeljal nemške mirovne delegate, ako ne bi hoteli podpisati pogodbe. Obenem bodo razglasili konec premirja. Armada maršala Focha bo prodrla 30 km daleč in zasedla Frankobrod ob Menn. Ob Renu so postavljene dolge vrste vagonov, lokomotiv in tovornih avtomobilov. Kakor trdijo vojaški krogi, bo trajalo prodiranje tri in pol ure. Nemčija bo potem dobila sedemdesetmi rok, nato bo armada eventualno znova prodrla. Pariški vladni krogi so preverili, da bo Nemčija naposled podpisala mirovno pogodbo.

Pogajanja. LDU Pariz, 3. maja. (DKU) Dasi se o jadranskem vprašanju uradno malo govori, obvladuje vendar položaj in zavlačuje izročitev mirovnih pogojev nemškimi delegatom. Med Rimom in Parizom se vrše živahna brzojavna pogajanja. Francija in Anglija posredujeja, vendar Wilson baje ne odstopa od svojih načel. Francosko časopisje se vznemirja in odločno zastopa italijansko domnevo, da je podpis mirovne pogodbe brez italije nemogoč. Italija pa se zopet pariških pogajanj ne udeleži, predno ne dobi zadovoljenja.

Clemenceau konfirira. LDU Pariz, 2. maja. (Brezlično) Svet trojice je imel danes predpoldne sejo. Komisija za obnovu se je sestala popoldne. Clemenceau je sprejel delegata Pašica in Venizelosa, potem pa je imel pokovor z ministrom Pichonom in Klotzom.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

Kaj bo z Avstrijo? LDU Versailles, 3. maja. (DKU) Kakor poroča »Matine«, se je izročitev mirovne pogodbe zakasnila radi težko v redakciji. Glede Avstrije doznava »Eco de Paris«, da so jo sklenili ustrojiti kot nevtralno republiko pod vrhovnim varstvom zveze narodov z izrecno prepovedjo, zvezati se z Nemčijo ali priključiti se Nemčiji na kakršenkoli način.

Avstriji v Parizu. LDU Dunaj, 2. maja. (DKU) Najvišji svet alijanih in asociiranih držav je sklenil, povabiti avstrijske delegate, da naj pridejo, opremljeni s potrebnimi pooblastili, v ponedeljek, dne 12. maja zvečer v St. Germain en Laye, da proučijo mirovne pogodbe z alijanimi in asociiranimi državami.

Polom. LDU Dunaj, 3. maja. (ČTU) Zastopnik »Wiener - Mittagszeitung« je dobil priložnost, informirati se na kompetentnem mestu o zadnjih vesteh iz Budimpešte. Sicer ni bilo novih avtentičnih vest, potrjujejo pa se govovice, da ostane sedanja ogrska vlada sama še nekaj ur na krmilu. Člani sovjetske vlade mislijo samo še na svojo varnost, ker so popolnoma izgubili glavo. Antantne čete prodirajo skoro brez upora, posebno ker se nahaja rdeča armada v popolnem razsulu. Na Dunaju so davi zaprli ogrsko poslanstvo. Kakor se je izvedelo, se je izvršilo to vso tega, ker se je ogrska komunistična vlada zrušila. Poslanstvo ostane zaprt, dokler ne pride zastopnik nove ogrske vlade.

Rešeni rdečega terorja. LDU Monako, 4. maja. (DKU) Privikrat po tedenskem prestanku so izšli danes opoldne zopet meščanski listi, ki so vsi izražali svoje odprto veselje, da je mesto rešeno komunističnega jarma. Po lepahih se obnavlja, da je nad Bavarsko proglašeno obsešno stanje. Vseled hišnih bojov je bilo mnogo poslopji znatno poškodovanih. Tudi izgube na ljudeh so izdatne. Za 30. april napovedana generalna stavka je bila odpovedana. Policijska služba, ki so jo komunisti odpravili, je zopet uvedena.

Italija.

Laški republikanci. LDU Trst, 1. maja. Tukajšnja italijanska republikanska stranka, ki sicer nima posebnega ugleda ne po številu, ne po obzoru vodij in programa, je izdala za 1. maj manifest, ki med drugim obžaluje, da poslednje diplomacija imperalistične cilje in pozablja, da sta predpogoja za pravični mir: zveza narodov in razorožba. Manifest se zavzema za socialno republiko. Sprčo pasivnosti vlade je došel čas, zaključuje manifest, da se italijanskemu narodu da konstituenta.

BRATJE!

Dne 4. t. m. preminula je žena našega starostnega gospa Evgenija dr. Oražneva. Častna dolžnost nas vso, da jo spremimo na zadnji poti.

Pozivljamo Vas, da se udeležite pogreba v sredo ob 4. uri popoldne v čim največjem številu v črni obleki.

Na zdar!

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Predsedstvo Slov. Školske Zveze.

Povabi osek »Škola I.«, vabi brate povce in sestre povke (člane in članice) k redni odborovi seji, ki se vrši v torek svedob ob 7. uri v društvenih prostorih trg Tabor 3 Na zdar! — Odbor.

Iz 91. in 92. seje deželne vlade za Slovenijo

z dne 26. aprila 1919.

Zdravilišče Rogaska Slatine. Oddajo se obratni prostori: 1. hotel »Pošta« dosedanemu najemniku Karolu Ristu proti letni najemnini 9000 kron; 2. trgovina z mešanim blagom v »Tržaški hiši« dosedanemu najemniku Janezu Beraniču proti letni najemnini 3000 K; 3. brivnica in česalnica v »Zagrebski hiši« dosedanji najemnici vdovi Lujizi Dumljer proti letni najemnini 700 K z dostavkom, da mora nastaviti moškega frizerja; 4. trgovina z delicatami Josipini Simončič v Celju proti letni najemnini 1000 K; 5. trgovina z zlatino in srebrnino dosedanemu najemniku Konstantinu Almoslehner za letošnje sezijo proti letni najemnini 500 K; 6. trgovina z urami dosedanemu najemniku Albertu Klemen proti letni najemnini 200 K; 7. krojaška trgovina Alojziju Korajža proti letni najemnini 700 K s pogojem, da mu ta lokal zaradi ognjevarnosti ne služi obenem za delavnico; 8. paviljon za prodajo peciva ponudniku Viljemu Bizjaku proti letni najemnini 200 K.

Mostarje. Lastniku mostu čez Savo pri Trbovljah inž. Moricu Krichschlager je dovolil 50% zvišanje dosedanje mostarine. V istem izmerju se dovoli zvišanje mostarine graščini Šostanj pri Sevnici, ki je lastnica mostu čez Savo Radna-Sevnica. Trški občini Spodnji Dravograd lastniku mostu čez Dravo se dovoli zvišanje mostarine do preklica po tarifi, katerega je že odobrila deželna vlada za Stajersko. Odobri se do preklica tarif za pobiranje brodarine na brodu čez Savo pri Rajhenburgu lastniku Janezu Flisu, izvemski postavko za prevažanje oseb, ki se določi na 20 mesto 30 vinarjev.

Avtorizacija za civilnega inženirja za kulturno tehniko se podeli inž. Mateju Kosmaču, za strojedelstvo in elektrotehniko pa inž. Milanu Sukljeju — obema s sedežem v Ljubljani.

Izstop iz državne tehniške službe se dovoli stavbnemu nadkomisarju in vodji del za osušenje barja inž. Janu Bednaru. Za njegovo delovanje zlasti pri stavbnem vodstvu za osušenje barja se mu izreče priznanje.

Za tehniške. Sprejme se nastopni načrt naredb celokupne dež. vlade za Slovenijo o ustanovitvi začasnega tehniško - visokošolskega tečaja v Ljubljani: 1. Da zamorejo absolventi srednjih šol započeti študij tehniške smeri, se ustanovi v Ljubljani začasno tehniško - visokošolski tečaj za gradbeno, strojno - elektrotehniško, rudarsko in zemljemersko stroko. 2. Začasno tehniško - visokošolski tečaj izvrši v mesecih maj-november 1919 poduk 1. in 2. izrednega semestra 1. letnika v smislu učnih načrtov belgrajske tehniške fakultete in tehniških visokih šol na ozemlju nekdanje Avstrije. Po možnosti se vršijo na tečaju istočasno tudi pomožni kurzi v prid slušateljem višjih letnikov. 3. Vodstvo in uprava začasnega tehniško - visokošolskega tečaja se poveri Kuratoriju za začasni tehniško - visokošolski tečaj v Ljubljani, ki se sestavi tako: a) načelnik in njegov namestnik, ki jih imenuje deželna vlada za Slovenijo; b) 4 zastopniki učiteljskega kolegija, ki jih imenuje učiteljski zbor po enega za stroko gradbeno, strojno - elektrotehniško, rudarsko in zemljemersko; c) 2 zastopnika »društva inženirjev v Ljubljani«, ki jih imenuje društvo izmed delegatov v »vseučiliški komisiji« v Ljubljani; d) 1 zastopnik »društva slovenskih geometrov« v Ljubljani, ki jih imenuje društvo. 4. Kuratorij prevzame vse posle kolikor se tičejo vodstva in ureditve začasnega tehniško - visokošolskega tečaja, ki ga zastopa napram javnosti in varuje njegov ugled. Skrbi za izvršitev poduka in nameščenja pomožnega osebja. Kuratorij deluje v skupnih sejah, ki so sklepne ob navzočnosti polovice članov in sklepa z večina glasov. Poslovni red si določi kuratorij sam. 5. V začasni tehniško - visokošolski tečaj se sprejemajo kot redni slušatelji absolventi srednjih šol (gimnazije, realke, realne gimnazije) oboje-ga spola, ki se izkažejo z zrelostnimi izpričevanji in so pristojni v kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Kot izredni slušatelji se morejo sprejeti državljani, ki so dovršili 17. leto in se izkažejo s primerno predizobrazbo. 6. Učne meste so honorirani docenti, tehniški učitelji in lektorji, ki jih pokliče na predlog vseučiliške komisije deželna vlada. Konstruktore, asistente in pomožne osebe pa pokliče na predlog kuratorija. 7. Stroške za začasni tehniško - visokošolski tečaj krije deželna vlada za Slovenijo iz vsenčlanskega fonda.

Zvišanje osebnoizdatnih stroškov v deželnih dobrodelnih zavodih v Ljubljani. Dovolil se zvišanje osebnoizdatnih stroškov s 1. majem 1919

za osebo na dan: 1. v deželni bolnici za III. razred od 6 K na 9 K; II. razred od 15 K na 22 K; za I. razred od 20 K na 40 K; 2. v deželni blaznici za III. razred od 5 K na 8 K; za II. razred od 10 K na 15 K; za I. razred od 15 K na 30 K; 3. v deželni blaznici - hiralnici za III. razred od 4 K na 6 kron.

Imenovanja. Imenujejo se: tehnični uradnik pri stavbnem vodstvu za osušenje barja Fran Lang za stavbnega oficijala v 4. pl. st. X. čin, razreda; pomožni tehnik pri gradbenem ravnanstvu v Ljubljani Iv. Bricej za stavbnega oficijala v 2. pl. st. X. čin, razreda; bivši pomožni uradnik dež. dobrodelnih zavodov v Gradcu Josip Lovce za knjičarja v I. plač. stop. XI. čin, razreda.

Draginski doklade. Deželni uslužbenec na Slov. Stajerskem se izplačajo izredne doklade v smislu odloka ministrstva financ z dne 4. aprila 1919, števil. DRN 20.723, za čas od 1. maja do vstetega 1. oktobra t. l.

Povišanje službenih prejemkov okrožnih zdravnikov na Slov. Stajerskem. Sprejme se načrt naredb celokupne vlade za Slovenijo v Ljubljani o začasnem povišanju službenih prejemkov okrožnih zdravnikov na Slov. Stajerskem: 1. Do preklica, dokler trajajo sedanje izredne razmere, se okrožnim zdravnikom na Slov. Stajerskem od 1. januarja 1919 dalje dovoli draginski doklade v izmeri 100% vseh službenih prejemkov, t. j. osnovne plače, starostnih doklad in krajevne doklade. 2. V pokritje tega povišanja se povdvoji prispevki, ki jih imajo po določilih § 11 zakona z dne 28. aprila 1909, stajerski dež. zak. števil. 40, prispevki okraj in občine. Ti prispevki, ki se odmerijo v odstotkih v okraju, oziroma občini predpisanih, dokladam podvrženih direktnih državnih davkov, znašajo torej od 1. januarja 1919 dalje do preklica: a) za vsak okraj 2%, b) za one občine, v katerih se pobirajo občinske doklade nad 23%, za dobo te dokladne višine 3%, c) za one občine, v katerih se pobirajo občinske doklade do 25%, za dobo te dokladne višine 5%. Ostala določila § 11 imenovanega zakona veljajo neizpremenjena dalje.

Imenovanja. Za okrajna komisarija se imenujeta deželno - vladni koncipista dr. Ivan Perne in dr. Lovro Bogataj. — Pravni praktikant dr. Vladimir Fon se imenuje za provizorčnega deželno - vladnega koncipista. — Avskultant pri okrožni sodnji v Tuzli Rudolf Babič se imenuje za provizorčnega deželno - vladnega koncipista; dodeli se okrajnemu glavarstvu v Ptuj. — Avskultant Jože Premtar v Ljubljani se sprejme v pripravljeno službo politične uprave.

Kanalske pritojbe v Ljubljani. Mestni občini ljubljanski se dovoli, da sme z zakonom z dne 28. julija 1917, dež. zak. števil. 40., uvedene kanalske pritojbe pobirati do konca leta 1921.

Dnevne vesti.

Državno posojilo. Prvi pot je stopila naša nova država pred svoje državljane, ko zahteva od njih, naj ji izkažejo svoje zaupanje. Gotovo je, da mnogi, ki so dosedaj mnogo žrtvovali za dosego velikega cilja — osvoboditve domovine — tudi sedaj ne bodo zatajili svojega pravega čustvovanja. V interesu naših javnih razmer je želati, da bi našlo podpisovanje bonov našega državnega posojila odziv v najširši javnosti in da bi bila udeležba pri tem posojilu čim živahnija, ne samo med posamezniki, ampak tudi pri občinah, raznih zavodih in korporacijah. Velike udeležbe pri podpisovanju državnega posojila je sicer tem bolj pričakovati, ker prekaša njegovo obrestovanje znano obrestovanje, ki ga nudijo banke in drugi denarni zavodi na vložne knjižice, na drugi strani pa ostaja v državno posojilo vloženi denar mobilni, ker se vrne tekom šestih mesecev, in sicer dne 3. novembra 1919. Naša patriotična dolžnost je, da prisločimo na pomoč naši mladi državi, ki rabi sredstev, ako hoče izpolniti svoje dolžnosti in obveznosti napram svojim državljanom. Pokazimo, da umevamo potrebe naše svobodne države, ki ima zaceliti premorene rane, zadane našemu narodu tekom petletne vojne v vseh panogah našega narodnega življenja. S podpisom prvega našega državnega posojila na pokažemo tudi našo ljubezen, našo poštrevanost in našo iskreno domoljubje napram naši mladi, svobodni državi, ki ji želimo gotovo vsi najlepšo bodočnost.

Čast maj! Rodoljubno Freilohovo hišo v St. Rupertu na Dolanjskem je zadel bradek udarec. Včeraj je dobil od Freiloh Jože iz Velikovega pismeno, in Maribora brzojavno sporočilo, da je njegov sin Joško pri prodiranju iz Velikovec v boju s koroskimi švabi padel. Pri ljubljani pri svojih tovariših vojakih, vnet za velično Jugoslavijo, je bil prvi

...da maslojeje krivice, storjene od napadnih tolp koroških bratov. Povračen strel v prsi je ustavil njegovo nadaljnje junaško bojevanje. Težko ranjenega so prenesli v Velikovec in prepeljali v Maribor, kjer je izdihnil mlado dušo. Dve in pol leti se je na premeten način znal odtegovati avstrijsko-vojaškemu sužnjstvu, ker se ni mogel in ne hotel bojovati za nemake in madžarske interese, a ko je vstala iz razvalin poginole macehe Avstrije na prava mati, mlada Jugoslavijska, je nepopolno odhitel na koroško fronto in svoj rod in dom. — Težko bomo pozabili padlega junaka. Bodi mu časten spomin! Truplo dragega ranjkega se prepele v St. Rupert, da bode počival blaz na domačem pokopališču. Težko prizadejemu očetu, ki mu je izza bojev prišel dveipol leti v rusinski Galiciji brez sledu izginiti najstarejši sin German, sedaj padel junaški Josko, in mu ostal la še najmlajši sin France, naše najljubše sožalje! Naj ga tolaži zapust, da je Josko padel kot junak za domovino.

Vojaški dopusti za poljedelska dela. Poveljstva polkov, zavodov, oddelkov itd. dovoljujejo moštvo dopuste do 14 dni in sicer v prvi vrsti samostojnim kmetom in rokodelcem, ki so potrebni za popravilo kmetijskega orodja, potem sinovom kmetov-gospodarjev in slednjim kmetičnim delavcem, za katere pravi gospodar. Moštvo iz zaledia ima pravico do dopusta le v tem slučaju, ako se izkaže s potrditelno županstva.

Le tako naprej! Pri nas bo, kakor se vidi, vendar ostalo še precej bivših Nemcev, ki bodo preko kakšnega ovinka postali naprej Kranjci ali Stajerci, potem Slovenci in končno dobri Jugoslavlani. Sasoma se vse obrne in iz itchev in iggov postanejo zopet jci in iki, kakor so bili pošteti njih predniki. Tudi Korošci bodo kmalu šli po Mariborčanov. Iz Maribora je zadnje dni dobila neka tirdba hvalevreden dopis: Pouprašam ali imati v vaši cignjeni bukvarni jenga »nemški - slovenskiga slovarja« in prosem ko mogoče maglo meni jenga komada semkaj poslati. Ne smeimo se pokvarjeni slovensčini, ampak priznamo dobro voljo in praktični duh teh ljudi, ki vedo, kje je bolje, in ki se bodo prav radi prilagodili novemu redu. Čez deset let bo vse drugače, ko danes. Le tako naprej!

Poset regenta Aleksandra v Ljubljani in Zagrebu. Kakor smo poučeni iz zanesljive strani, poseti prestolonaslednik regent Aleksander Ljubljano in Zagreb še le, ko bo zaključen mir.

Holandska misija v Beogradu. V Beograd je prispelo 10 holandskih zdravnikov in 10 bolničarjev, ki so se prijavili v službovanje ministrstvu za narodno zdravje.

V našo vojsko sta sprejeta v činu generalov bivša divizionarja črnogorske armade Mitar Martinović in Janko S. Vukotić.

Koroški begunci se vabijo na važen sestanek v Unionski restavraciji jutri v torek ob 17. uri.

Celjani med nemškimi vjetniki. Iz Celja javljajo, da se nahaja med koroškimi vjetniki, ki so jih v torek pripeljali v Celje, več Celjanov — nemških tarjev, ki so se borili proti nam. Rodbine teh nemških tarjev žive mirno in udobno v Celju. Ako je ta vest resnična, potem bodo naše oblasti pač vedele, kaj jim je ukreniti.

Kam jadrano? Doslej se pri sprejemanju v orožniško službo ni postopalo s tisto strogostjo, ki bi bila potrebna. Posledica tega je bila, da se nahaja v orožniški službi mnogo takih elementov, ki bi ne smeli biti nikdar sprejeti v službo kot čuvarji javnega mira in reda. Tako se nahaja še sedaj v službi mož, ki je v Ložu zavrnil tri zločince — rope. Dasi je bil ovržen, se vendar ni uvedla proti njemu preiskava, češ da je povzročeno škodo naknadno poravnal. Takisto še vedno služijo tisti poskusni orožniki, ki so meseca decembra med vojnjo v Novo mesto neki ženski odvzeli 30 kg sladkorja in ga porabili zase. Dasi jih je dotična ženska naznanila, vendar se ni proti njim ničesar ukrenilo. Nadejamo se, da bo bodo sedaj, ko je imenovan nov poveljnik orožništva, razmere korenito spremenile.

Roman »barona« Silbernagela. Z ozirom na notico, priobčeno pod tem naslovom v sobotni številki, nam poroča g. Brendič, da je njegova hčerka ves čas pri njem, torej ni mogla biti v Mariboru. Silbernagel sam pa je v Gradcu, kjer je imel te dni obravnavo s svojo prvo ženo.

Zasaden žepni tat. Včeraj dopoldne je tržni stražnik na Vodnikovem trgu in flagrantni zasadi 32letnega mehanika Ivana Zelica iz Zagreba, ko je neki služkinji iz žepa ukradel 52 K. Ko je možakar uvidel, da je bil pri svojem poslu preveč nespreten, je spustil denar na tla, kar mu pa ni nič pomagalo in je moral kljub temu na policijo.

Poročilo se je na Brezovici pri Ljubljani gosp. Ludvik Fajgeij, poštasi asistent sedaj v Mariboru, v gosposodično Avgusto Podgornikovo, učiteljico iz Gorice.

Samomor. V soboto ob pol 3. po noči se je v »Zvezdi« na klopi ustrelil železniški sprevodnik Fran Arhar. Zadel se je v srce in je bil takoj mrtev. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Vzrok samomora ni razjasnjen.

Umrla je v Ljubljani po hudi bolezn v soboto sveder gđ. Angela Maliseva uradnica banke »Slovene«. Pokojnica je bila jako marljiva in nardjena pevka solistka v zboru »Glasbene Matice«. Posetniki Matičnih koncertov zadnje dobe se gotovo spominjajo nje simpatičnega, globokoga alta. Pogreb bo danes ob 16. uri s Staroga trga 21 v Ljubljani. Bodi marljivi naši pevki ohranjen blag spomin!

† Evgenija dr. Oražnova. Včeraj je umrla po dolgi mučni bolezni gospe Evgenija dr. Oražnova, rojena Annerjeva, soproga starost »Slov. Sokolske Zvezce« g. dr. Ivana Oražna. Pokojnica se je odlikovala po izredni plemenitosti srca in duha. Uživala je v vseh krogih ugled in splošno spoštovanje. Bodi ji ohranjen blag spomin, njenega soproga iskreno sožalje!

Pri carinskem uradu v Celju je imenovan za upravnika višji upravitelj Anton Mah.

Državni koledar kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev za l. 1919 je izšel v državni tiskarni v Beogradu in stane poldrug dinar.

Kolezdvorska restavracija v Zemunu je razpisana do 15. t. m. Treba je položiti varščino v znesku po 500 K. Prosnje je nasloviti na ravnateljstvo železnice SHS v Zagrebu, Mihanovičeva ulica števil. 12.

Sportni klub »Ilirija« opozarja vse svoje predvojnne člane ponovno na letošnji redni občni zbor, ki se vrši v torek, 6. t. m. ob 19. uri v restavraciji »Novi svet« na Marije Terezije cesti. V slučaju nesklepnosti se vrši v smislu klubovih pravil eno uro kasneje drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih — S. K. »Ilirija«, ki je postal v sezonah 1918 in 1919 vedno bolj nevaren tekmeec Hrvatov in Nemcem, je moral med vojno s svojim delom prenehati in pričenja letos s športnim delovanjem popolnoma na novo. Football — tekme se bo prirejalo še v kratkem. Ob poštvalnem in vestnem delu članstva bo klub kmalu dosegel prejšnjo višino. V programu ostanejo vse panoge lahke atletike: tek, skok, football, diskus, metanje kroglice, kopja itd. — Na občni zbor se vabi tudi nečlane — zainteresirane.

Umrla so: v Ljubljani g. Ivan Metnar, v Metliki g. Rado Predalič, davčni kontrolor, v Kamniku pa g. Marija Martinčič, soproga domobranskega evid. nadoficijala v pokoj. N. v. m. p.!

Vremensko poročilo.

Vilna nad morjem 300-2 Srednji značilni tlak 700 mm.

Maj	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
3.	2. pop.	726.9	18.2	sl. jug.	pol. obl.
4.	9. zv.	729.7	13.2	sl. jug. brezvet.	.
4.	7. zj.	726.0	7.3	.	.
5.	2. pop.	733.6	17.0	sl. jug.	oblačno.
5.	9. zv.	734.0	11.5	sl. jug. brezvet.	oblačno.
5.	7. zj.	733.9	8.7	.	pol. obl.

Padavina v 24 urah 0.0 mm
— Srednja včerašnja temperatura 9.3°
— Srednja včerašnja temperatura 9.3°
— Vremenska napoved za jutri: Večinoma lepo, toplo severno vreme.

Kultura.

Javno predavanje. Danes ob 8. uri zvečer se nadaljuje v Mestnem domu predavanje o narodnih nošah. Vstopnina 1 K, mladina prosta.

»Moj bebi«. O burki »Moj bebi«, ki je v soboto po čudnih potih prišla na tujakšnji oder, je prav tako odveč trostiti besede, kakor je bil odveč trud, ki so ga potrosili igralci za uprizoritev tega bebastega angleško-amerikanskega nestrora. Edino razveseljivo pri vsej farsi je bilo to, da je v njej gospodična Mira Bergantova prvič v večji vlogi dokazala lep gledališki dar, ki je vreden, da se štiti in pospešuje.

Ljubljanskega Zvonca, mesečnika za književnost in prosveto, 4. številka (letnik 39.) je ravno izšla. Med bogato in jedrovito vsebino se nadaljuje zanimiva historična črtica Visočka kronika od dr. I. Tavčarja. Novi naročniki prejmejo lahko po upravnistvu (Sodna ulica 6) vse letnikove številke nazaj.

Repertoar Narodnega gledališča. Drama 5. maja ponedeljek »Revolucijska svatba« C 38. 6. maja torek zaprt 7. maja sredo »Moj bebi« B 51. 8. maja četrtek popoldne »Krojaček junaček« A 5/2. 9. maja petek »Moč teme« A 50. 10. maja sobota »Nelly Rozler« zmižane cene. Inven abon. Opera 5. maja ponedeljek zaprt 6. maja torek »Slovaška princeza« B 3/47. 7. maja sredo zaprt 8. maja četrtek »Favarte« C 58. 9. maja petek »Bohemec« B 3/42. 10. maja sobota »Favarte« A 58.

Poizvedbe.

Izabili se je v torek popoldne od Grabna čez Emonske ceste do Mirja mala pompadura z rjavo denarico s pribl. 50 K denarja in znamko od dežnika. Najditen se naproča, da prične s sprevi. »Slov. Naroda« proti zastadi.

Nainovejša poročila.

(Izvirno poročilo »Slov. Naroda«)

NAŠE MEJE WILSON.

Geneva, 1. maja.
Znana Wilsonova deklaracija je napravila v Parizu ogromen vtisk. Splošno se pričakuje, da bo v Italiji nastopila sedaj huda notranja politična kriza in računa se z odstopom sedanje vlade. Pod impresijo Wilsonove deklaracije je stopilo dejstvo, da je Orlando zapustil Pariz in na ta način podkrepil italijansko grožnjo, da bodo Italijani zapustili konferenco precej v ozadje. Jadransko vprašanje je tvorilo že od 16. aprila predmet konferencam antantnih velesil. Do zadnjega so skušali Italijani pridobiti Wilsona, da vsaj načeloma prizna londonski pakt in zahtevo glede Reke. Ponujali so celo koncesije v Dalmaciji, ako se jim izroči Reka. Wilson je ostal trden. Iz njegove okolice je bilo Italijanom sporočeno, da bi bilo skrajno, kar bi mogel on koncedirati, da postane Reka svobodno mesto pod protektoratom Jugoslavije in da se Italiji izroči otoki Cres, Lošinj, Dugi Otok in Vis. Toda Italijani so tudi to zadnjo šanso odbili in ostali šejloki. Tako je prišlo končno da se Wilson ni hotel več udeleževati razgovorov z Italijani ter je prepustil Francozom in Angležem, da sami vlečejo težavno breme italijanske imperijalistične politike. Ko je Italija z grožnjo, da zapusti mirovno konferenco, izigrala svoj zadnji trumf, misleč, da se bo Wilson sedaj ustrašil, je ameriški predsednik odgovoril z deklaracijo, ki je kakor strela udarila v italijansko politiko. Nepopisen vtisk tega Wilsonovega koraka je razviden najbolje iz dejstva, da se je takoj v resnih pariških političnih krogih pričelo razpravljati o novih kombinacijah za rešitev jadranskega problema. Ameriški politiki so lansirali idejo, da bi se morala smatrati Antanta, ako Italija zapusti konferenco, za povsem odvezano od londonskega pakta, ter se sporazumeti na edino pravično rešitev jadranskega vprašanja, ki more biti le ta, da ostane Jugoslaviji vse, kar je jugoslovanskega. Trst pa naj postane samostojno mesto. Seveda so vse to le kombinacije in navzlic velikemu pomenu zadnjih dogodkov v Parizu Jugoslavlani ne smemo izgubiti treznega preudarka ter se vdajati pretiranim nadam. Vidi se, da bo naše vprašanje v najkrajšem času rešeno. Smatrati moramo, da so odločitve, kolikor se tičejo naših vzhodnih in severnih mej, že perfektno. V tem ozirom moramo računati z dvema vrlo boleznima udarcema: izgubljen je Temišvar in najbrže tudi Prekmurja ne dobimo. Na zapadni meji se glede Goriske, Trsta in Istre ne smemo vdajati nikakih fluzijam.

IN MI?

Geneva, 2. maja. Italijanska vlada organizira velike imperijalistične manifestacije po celi deželi. Naš narod bi moral na te priprave odgovoriti z manifestacijami v pravično rešitev teritorialnih vprašanj v smislu Wilsonovih principov. Napram italijanskim pretenzijam smemo mi mirne vesti povzdigniti glas po blebscitu. Zahtevamo, da se prebivalstvo onega teritorija, ki ga hoče požreči italijanski imperijalistični moloh, pokliče za razsodnika o svoji lastni usodi. V pariških krogih se splošno pričakuje, da bodo Jugoslavlani na italijanske aneksistične krike odgovorili s klicem po blebscitu.

RAZNA POROČILA O JADRANSKEM SPORU.

Lucerna, 2. maja. Včerašnji Temps prinaša poročilo iz Rima, da utegne menda res priti do sporazuma in da bodo Lahi sprejeli pobotanje. »Temps« želi, da bi se Lahi kmalu vrnili v Pariz in ponavljajo svoj kompromisni predlog, naj bi se za Jugoslavijo napravilo posebno pristanišče, Reka pa naj postane mednarodna.

MIROVNA POGODBA.

Lucerna, 2. maja. Tekst mirovne pogodbe je dotiskan na 350 straneh. Sedaj se v Parizu povprašujejo, ali naj podpisujejo naši zastopniki mir v imenu Kraljevine SHS, kakor mislijo to Amerikanci, ali samo v imenu Srbije, kakor misli to ostala Antanta. (Ali pa da sploh ne podpisujejo, kakor mislimo mi.) — Ukrajinski delegati so bili zashlani o ukrajinsko - poljskem sporu. — Japonska nekaj popušta in je vsled tega položaj na konferenci nekoliko manj napet. V jadranskem vprašanju se vedno bolj izraža odločitev v smislu, da bo Reka prosta luka pod gotovimi pogoji, ki se bodo še določili. — V mednarodni tribunal, ki bo sodil bivšemu cesarju Viljemu, pošlje Amerika ali Tafta ali Hughesa, Anglija lorda Readinga, Francija Leona Bourdeisa, Italija in Japonska po enega člana. Tribunal bo zasedal v Ženevi. — Lahi razširjajo po vseh svojih agenturah vest, da so nepopustljivi.

IZJAVA VESNIČA.

Lucerna, 3. maja. Naš poslanik Vesnič je izjavil, da se mi držimo strogo na narodnostno načelo in da zahtevamo ljudsko glasovanje v zasedenih krajih.

NEMCI V PARIZU.

Geneva, 3. maja. Konflikt Amerike in Japonske je pomirljen. Pogajanja z Nemci so začela 1. maja popoldne. Ponedeljek 5. maja jim bo predložen tekst mirovne pogodbe.

AMERIKA.

Geneva, 3. maja. Lahi so v nekakšnih zvezah s ameriško opozicijo proti Wilsonu. Senator Lodge je brzojavil, da podpira laško zahtevo po Reki.

Ogromna večina je pa trdna in zahteva, da postane Reka jugoslovanska. Ameriški listi celo pišejo, da bi se večja ameriška armada morala poslati Jugoslovanom na pomoč.

LAHI IN MIROVNA POGAJANJA. WILSONOVO SPOROČILO.

Geneva, 3. maja. Pogajanja se v Rimu nadaljujejo brez pretrganja. Wilson je Lahom dal vedeti, da je pripravljen za vsako popuščanje v obliki, da se pa v stvarnem bistvu glede teritorija ne umakne niti za ped. — Barrere se pogaja radi povratka laške delegacije. Poincareja že objavljena brzojavka ima isti namen. Od laških delegatov se Salandra in Barzilai ne bosta več vrnila. Izgleda, da misli Orlando popustiti, Pogajanja se mrzlično pospešujejo v dneh, ko skušajo zavezniki dobiti časa s tem, da preiskujejo pooblastila nemških delegatov. Do ponedeljka, najdalj do torka bodo s tem gotovi. (Začenja se torej zopet stara pesem zavlačevanja in vedno novih terminov.) — Japonci so popolnoma spremenili svoje dosežanje obnašanje in izjavljajo, da so z vsem zadovoljni. — O mirovni pogodbi se izve, kakor poroča »Echo de Paris«, da ima 20 poglavlji. Prvo govori o motivih, ki so nagnili Antanto, da je stopila v vojno, drugo o zvezi narodov, tretje o nemških mejah, četrto o garancijah v kotanji Saare in Slezvig - Holsteinu, nadalje o vojaških, pomorskih in finančnih klavzulah. Nemčija bo morala vnaprej priznati vse mirovne pogodbe, sklenjene z Avstrijo, Ogrsko, Bolgarijo in Turčijo.

V PARIZU ZAHTEVAJO LAHI POBLASTILO ZA INTERVENCIJO NA KOROŠKEM?

Geneva, 3. maja. Lahi so v Parizu zahtevali, naj bi mednarodna komisija za premirje takoj intervenirala proti Jugoslovanom na Koroškem in ukazala Jugoslovanom, da se morajo umakniti za svoječasno na Koroškem določeno demarkacijsko linijo. (Izgleda, da Lahi nalašč niso »dobro informirani«.)

PRIJATELJ HERRON.

Geneva, 4. maja. Heron je poslal na Orlando »Epoco« pisanje, v katerem pripoveduje, da je izvestna skupina finančnikov vplivala na Wilsona v jadranskem sporu. V zvezi z raznimi drugimi novejšimi Herronovimi izjavami kakor tudi z dvema intervjuoma, ki smo jih mi priobčili, izgleda to, kakor da se postavlja Heron v odkrito nasprotje z Wilsonom.

NEZADOVOLJNI LAHI.

Geneva, 4. maja. Del laškega časopisa se razburja nad Wilsonom, da je popustil nasprotju Japoncem. Lahi so tako prišli ob dobro došlega zaveznika. — Marljiva pogajanja se v Rimu nadaljujejo. Vodita jih Luzzatti in Barrere. Salandra je za takojšnji prelom z zaveznicami in aneksijo Reke, Orlando je za sporazum, vsi skupaj pa pošiljajo v svet tendenciozne vesti.

NAŠE MEJE DOLOČENE?

Geneva, 4. maja. Kakor izve naš dopisnik, je mirovna pogodba, v kolikor se tiče naše države, v detajlih že popolnoma izdelana, izvzeto je samo vprašanje našega Primorja. Mirovno pogodbo bodo podpisali Pašić, dr. Trumbić in dr. Zolger.

ITALIJA HOČE NASILNO REŠITI JUGOSLOVANSKO - ITALIJANSKI SPOR?

Geneva, 4. maja. Glasom vesti iz Italije se vrši tamkaj ogromna agitacija v političnih krogih z namenom, da naj Italija poskusi nasilno rešiti italijansko-jugoslovansko sporno vprašanje. V ta namen naj bi z vojaško silo vpadla v področje kraljevine SHS in naj okupira Slovenijo in Hrvaško. — Te vesti naj imajo očividni namen izzvati v Sloveniji in Hrvaški nekaj incident, ki bi se dal dobro izrabiti v italijanske namene. — Ugledni antantni politični krogi, s katerimi sem imel priliko govoriti o tem vprašanju, ne verjamejo v resničnost takih italijanskih namenov, ker ima Antanta, zlasti pa Amerika, dovolj sredstev, da tako gibanje v začetku zatre, ker bi bila taka italijanska politika naperjena proti naši kraljevini, ki je istotako zaveznica Francije in Anglije, kakor Italija sama.

LAŠKA KRIZA.

Lucerna, 4. maja. Pogajanja z Lahi so na vrhuncu. Barrere je včeraj prinesel iz Pariza nov predlog, z vabilom, naj ga Lahi sprejmemo v 8 dneh, sicer bi zavezniki sklenili mir brez ozira na nje. To velja tudi za mir z Avstrijo. Pravilo, da je s tem laška kriza doseglja vrhunec. Pogodbo prehodnega miru bodo Nemci predložili v torek. Orlando objavlja v »Tempsu« pomirljivo izjavo, v kateri se priljuje Franciji. O Reki v tej izjavi še govori, o Dalmaciji pa ne več.

(Naše poročila iz Beograda in Zagreba.)

MANIFESTACIJA V ZRINJSKEM ČAKOVCU.

Čakovec, 5. maja. Včerašnji sokolski zlet se je razvil v velikansko narodno manifestacijo jedinstva. Navzoče je bilo vse prebivalstvo Medžimurja. Slovenski Sokoli je bil častno zastopar.

SHODI JDS.

Zagreb, 5. maja. Za včeraj napovedana velika skupščina JDS, v Banjalu se ni vršila, ker je najvišje armadno poveljstvo v Bosni in Hercegovini prepovedalo vsako zborovanje. Političari, ki so potovali v Banjalu, so bili med potoma obveščeni in so improvizirali na deželi mnogo manifestacij.

shodov. Največji med njimi je bil v Petrinji, ki se ga je udeležilo več tisoč kmetov, ki jim je govoril zlasti Milan Pribičević, od njih burno pozdravljen. Hrvatski kmetje so z napeto pozornostjo sledili izjavam in jim navdušeno pritrjevali ter končno proslili govornike, naj prirede med njimi še obilo sličnih shodov.

ČEHINJE ZA JUGOSLOVANE.

Praga, 5. maja. Včeraj se je v Pragi vršila velika skupščina čeških žen, ki je sprejela ogorčen protest proti nameravani krivični rešitvi jugoslovanskega vprašanja zlasti glede Gorice in Reke. Protest se je brzojavil tudi v Pariz.

HRVATSKA SLS.

Sarajevo, 5. maja. V soboto se je vršilo posvetovanje skupne bosenskih klerikalnih Hrvatov v prisotnosti dr. Korošca. Sklenilo se je ustanoviti za Bosno Hrvatsko Ljudsko Stranko.

UDANOST DINASTIJ.

Sarajevo, 5. maja. Posebno odposlanstvo bosanskih frančiskanov ali Franjevcev je predsedniku bosanske vlade izročilo addresso, v kateri izražajo bosanski Franjevci svojo brezpogojno udanost dinastiji Karagorgijevićev.

VEN Z TUJCI.

Sarajevo, 5. maja. Včeraj se je tu vršila velika skupščina, ki je odobrila sklep vlade, da se izženejo nadležni in sumljivi tujerodci, ki jih je stara Austrija naselila v Sarajevu. Skupščina je zahtevala, da se sklep vlade žurno in brezobzirno izvede in mesto izčisti.

Aprovizacija.

† Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka z dne 30. aprila je poročati: V zmislu razpisa deželne vlade v Ljubljani je imenovanih 12 zastopnikov žentstva iz vrst konsumentov, ki imajo pravico nadzirati poslovanje trga in razdelitev živil. Mestni župan vroči takoj vsem zastopnikom potrebne legitimacije. Zastopnice se takoj skliče na posvetovanje z ožjim odsekom mestne aprovizacije, kjer se določi poslovni delokrog. — Moko za kruh meša aprovizacija v svojih skladiščih, predno jo oddeli pekarni. Mestna pekarna kot peki dobe enako moko. Koruze je dobila mestna aprovizacija iz Hrvatske dotedaj 28 vagonov. Koruza ni prvovrstna in se mora takoj spraviti v promet, ker je nevarnost, da se pokvari. Nadaljni dovozi koruze se bodo ustavili, ker ni pričakovati boljše koruze. Za enkrat bo nekoliko slabši kruh, ki se bo v nekaterih dneh izboljšal, ker odpade ržena moka in se bo mesto te primešalo koruzni moki belo pšenično moko. — Prihodnji teden se razdeljuje na izkaznice za moko po pol kilograma koruznega zdroba in po pol kilograma bele moke. Le če koruznega zdroba ne dobi pravočasno aprovizacija, se razdeli po 1 kg bele moke. — Na kolidvorih se pojavljajo finančni stražniki, ki zacarinjajo vsa živila, celo taka, ki so namenjena za javne aprovizacijske razdeljevalnice. Aprovizacijski odsek proti temu ravnanju finančne uprave nalodločneje ugovarja in zahteva, da morajo biti vsaj neobhodno živila carine prosta.

† Ameriški špeh za II. okraj dobe stranke iz Mühleisnovega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za maj po naslednjem redu: V torek dne 6. maja pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 11 (Schiffner) dopoldne od 9. do 10., št. 12 (Trdnja) od 10. do 11. ure, št. 13 (Tavčar) popoldne od 1. do 3., št. 14 (Sever) od 3. do 4., št. 15 (Deržaj) od 4. do pol 6. ure. Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 kron. Strankam se je točno ravnati predpisanege reda.

† Zdrob za otroke do 3 leta se bo de prodajal v vojni prodajalni v Gosposki ulici po sledečem redu: Na vrsto pridejo stranke z zelenimi izkaznicami: št. 1 do 400 dne 5. maja; št. 400 do 800 dne 6. maja; št. 800 do 1200 dne 7. maja; št. 1200 do 1600 dne 8. maja; št. 1600 do 2000 dne 9. maja; od 2000 naprej dne 10. maja. Za vsacega otroka se dobi 1 kg pšeničnega zdroba. Kilogram stane 3 K.

† Prodajalci moke za kuho ozir. peclvo se vabijo, da se zglaste zanesljivo v torek dne 6. t. m. ob 11. uri v mestni posvetovalnici radi nakazila za moko.

† Kis za V. okraj. Stranke V. okr. prejmejo kis v torek, dne 6. t. m. na krompirjeve izkaznice pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 250, od 9. do 10. št. 251 do 500, od 10. do 11. št. 501 do 750, od 2. do 3. št. 751 do 1000, od 3. do 4. št. 1001 do 1250, od 4. do 5. št. 1251 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma kisa. Liter kisa stane 2 K 20 v. Pripraviite drobiž.

† Aprovizacija južne železnice deli za mesec majnik moko in amerikansko mast.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lasitina in tisk »Narodne tiskarne«.

Plesne vaje.

Vsak ponedeljek in petek v veliki dvorani Narodnega doma. Pričetek ob 8. uri zvečer.

Vabljeni so: častniki tukajšnje garnizije, uradništvo ter po njih vpeljeni gostje.

Vsak torek in petek istotam plesna vaja. Pričetek ob 8. uri zvečer. Dostop dovoljen brez izkaznic.

E. ROZMAN, avtor, učitelj plesa.

Kupujem 2 de 3 vagens
cementa

najugodnejšimi pogoji in naj-
modernejšimi tarifi.

**Zahtevajte
prospekte**

katero pošilja in daje vsa po-
trebna pismena in ustmena
pojasnila

**Glavno zastopstvo
za Slovenijo**

— **Ljubljana,** —

Stari trg št. 11.

**Sprejemamo spesobne
potnike in zastopnike, ka-
terim se radi upliče, vsi**

do 30. septembra. Pojasnila daje
ravnateljstvo.

vetnik

av Rosina

vojo pisarno

v nekdanji Mrazovi hiši šte. 11.

entin Accetto :

r. conica, Ljubljana, Traevski pristan 14

delo, kakor tudi vsakovrstna projektiranja

TRGOVEC

zmožen nadomeščati svojega šefa, več slovenskega in nemškega jezika v besedi in pisavi, po mogočnosti oženjen, se sprejme proti dobri plači, prostemu stanovanju, delu vrta in polja pri B. Sappanz, Pristeva. — Le pismene ponudbe je vložiti, osebno predstaviti se je le na zahtevo. 4788

Naznanilo.

Podpisana v ljubeznjavi, da sem otvorila v hiši M. Zupana v Trzinu (Dolenjske).

„Restavracija pri mostu“

Prporočam se za obilen obisk cen. obiskovalcem, katere bodem glede na kakor tudi pišče dobro postregla. Snažne tajske sobe na razpolago.

Franja Zupano.

Dražba prvovrst. plemenskih kobil v Račjem

Dne 15. maja t. l. ob 10. uri dopoldne bo v žrebišču v Račjem javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil. Dražbe se smejo udeležiti le konjereji iz sodnih okrajev Ljubljane, Ormož, Ptuj, Maribor desni in levi breg, Brežice in Gor. Radgona (St. Jurško okrožje).

Za to javno ostanje v veljavi pogoji ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919.

Kdor bi kupljeno kobilo kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 6000 K.

Oddelek za kmetijstvo deželne vlade.

Načelnik: Prelat Kalan l. r.

Dražba

plemenskih kobil in vprežnih volov na Selu pri Ljubljani.

Dne 20. maja t. l. ob 10. uri dopoldne bo v žrebišču na Selu pri Ljubljani javna dražba 22 prvovrstnih toplokrvnih plemenskih kobil in več parov težjih vprežnih volov.

Dražbe kobil se smejo udeležiti le konjereji iz okrajnih glavarstev Krško in Novo mesto, volov pa vsak kmetovalec.

Za to dražbo ostanje v veljavi pogoji, ki so bili objavljeni za dražbo dne 15. aprila 1919.

Kdor bi kupljeno kobilo kasneje prodal brez dovoljenja oddelka za kmetijstvo, zapade globi 6000 K.

Pogoji ne veljajo za vprežne vole.

Oddelek za kmetijstvo deželne vlade.

Načelnik: Prelat Kalan l. r.

Odvetnik in zagovornik

Dr. Karl Kuhelj

Ljubljana, Dunajska cesta št. 6, I. nadstr.

V družbi: Dr. Josip Ažman.

Jako ugodna lega za letoviščarje!

Hotel Triglav - Sevnica ob Savi

Vsak dan sveže pivo.
Priznana dobra vina.
Domača kuhinja.

Sobe za tužce.
Cene zmernne.
Postrežba domača.

Lijepa put lica i ruka doznat sjajnu pojedinačno mnogo prednosti... Umjesto škodljivih sapuna... Bujna kosa... Za svagdašnju njegu tijela... S sobom uzeti... Za želudac... Kurje oči... Proti znojenju tijela i nogu... Krmni prašak zamara...

Modni salon **Z. Gorjanc & Ko.** Modni salon
Ljubljana, Mestni trg št. 3, zraven rotovža,
priprave opaj. damam velike izbire najnovijih slavnih
vseh vrst. — Krasi modeli, ravno kar došli.
Sprejemajo se tudi vsakovrstna popravila po zmernih cenah.

Ing. Dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Specijalno stavl. podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobeton. jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroke. Tehnična mnenja. Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Dražbeni razglas.

Na deželi se nahaja večje število avtomobilov, katere name-rava gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo prodati.

Interesenti za te avtomobile naj dološijo tozadevne ponudbe

do 15. maja t. l.

avtoferentni deželne vlade za Slovenijo, Ljubljana, hotel „Mirja“

in naj navedejo sledeče podatke:

kraj in natančna označba mesta, kje se avtomobil nahaja (n. pr. Vrhnika na dvorišču hiše št.);

vrsta (tovorni, osebni avtomobil);

tovarniška znamka in

policijska številka ali druga označba avtomobila;

cena v številkah in besedah — razume se za avtomobil v stanju v katerem se ravno nahaja;

po preteku dražbenega roka se bode dal avtomobil po izve-dencu oceniti, nakar se bode izvršila oddaja.

Kupovalec se mora po reverzu zavezati, da ne bode prodal avtomobila za dobo dveh let brez dovoljenja deželne vlade za Slovenijo (avtoferat) in da ga bode dal na tozadevno zahtevo tekem 48 ur pristojni vojaški oblasti proti odškodnini na razpolago.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo si pridržuje pravico, da izbira med ponudniki brez ozira na visokost ponudbe, oziroma da avtomobilov sploh ne prodaja.

Ljubljana, dne 1. maja 1919.

Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo.

Poziv na podpisovanje!

Osnova.

Podpisani so sklenili, da kot utemeljitelji osnujejo s sedešom v Vinkovcih dolničarsko društvo pod imenom:

„Zora, tvornica avtomobila, motora i gospodarskih strojeva d. d.“

Podjetje se bo bavilo s proizvodnjom, sestavljanjem, popravkom in prodajo raznih avtomobilov, motorov ter motornih nagonov, gospodar-skega orodja in strojev. Podjetje bo proizvodilo in prodajalo tudi poedine dele, anovale in obdrževalo livarnice, snovale in obdrževalo raznovrstna pro-metna podjetja, kupovalo ter prevzemalo podjetja, ki se bavijo s katerokoli stroko društva, anovale in obdrževalo tvornice ter prevzemalo in podeljevalo zastopstva.

Društvo se utemeljuje na nedoločen čas.

Temeljna glavnica bo znašala predhodno 2 milijona kron, a razdeljena bo na 2.000 komadov delnic, koje se glase na donosnika, v nominalni vrednosti 1.000 K za komad.

Po uspehu subskribcije imajo osnivači, odnosno Konstituirajoča Skupščina pravico povišanja odnosno zmanjšanja akcij, kapitala in števila delnic.

Podpisovanje se začne dne 5. maja 1919, a dovrši se 20. maja 1919.

Pri podpisovanju se ima vplačati 30 % nominalne vrednosti na vsako delnico, ter za stroške utemeljenja K 10 za komad.

O daljnih vplačilih odloči Konstituirajoča skupščina, na kojoj bodo podpisatelji pozvani s javnim pozivom v Narodnih Novinah.

Utemeljitelji si pridržavaju pravico imenovati prvo ravnateljstvo na 3 leta. Istotako si pridržavaju pravico repartacije subskribiranih delnic po svoji uvidevnosti. — Za delnice ki ne bodo dodeljene, se povrnejo podpisateljem vplačani iznosi.

Kot mesta vpisovanja fungirajo:

1. Prva Hrvatska štedionica v Zagrebu in vse njene podružnice.

2. Hrvatska Eskomptna banka v Zagrebu in njene podružnice: Osijek, Vinkovci in Petrinja.

3. Hrvatska Eskomptna in milionska banka u Brodu n/s in njene podružnice: Zagreb, Osijek, Bjakovo.

4. Subskribcije sprejema v Ljubljani Ljubljanska kreditna banka.

Podpisateljem bodo izdana na ime glaseča se potrdila o storjenih vplačilih.

Na temelju te osnove se pozivajo interesenti, da pristopijo saanovanemu osnutku.

V Vinkovcih, dne 16. aprila 1919.

Utemeljitelji:

Emil Bačeka
mlinar, Vinkovci.
Rudolf Gross
veletrgovec, Vinkovci.
Eugen Felger
posestnik, Vinkovci.
Josip Buschbacher
trgovac, Vinkovci.

Jakob Vinković
strojarski ključavničar, Vinkovci.
Kosta Mlé
trgovac, Vinkovci.
Kovčanić & Comp
veletrgovci, Osijek.
Borovitz & Rosenberg
veletrgovci, Vinkovci.

Filip Šebela i brat
trgovci, Vinkovci.
Damjan Kramlčević
veletrgovci, Vinkovci.
Aleksander Kapotanić
posestnik, Vinkovci.

Mije Henberger
pletač, Vinkovci.
Josip Borovitz
samljemec, Vinkovci.
Emmanuel Engel
lesničar, Vinkovci.
Jovan M. Bošnjak
major v p., Vinkovci.

Dr. Aleksander Deutsch
zdravnik, Vinkovci.
Lavenlav Abraham
jugovec, Vinkovci.
Favac Vič
kovac, Vinkovci.
Franjo Buschbacher
draguljar, Vinkovci.